

Pojedini brojevi:	Mjesečna pretplata:
U Beogradu i u krajevima zaposjednutim od c. i. kr. četa po cijeni od 8 halera	U Beogradu i u krajevima zaposjednutim od c. i. kr. četa za poštu i otpor pošti 2.50
U Hrvatskoj-Slavoniji, Bosni-Herzegovini i Dalmaciji po cijeni od 10 halera	U Hrvatskoj-Slavoniji, Bosni-Herzegovini i Dalmaciji 3.50
Iznos ovog područja po cijeni od 12 halera	U ostalim krajevima Austro-ugarske monarhije 4.50
	U inostranstvu 4.50

Uredništvo: BEOGRAD, Vuka Karadžića ul. broj 10. Telefon broj 83. Uprava i primanje pretplate Topličin vanao broj 21. Telefon broj 25. Primanje oglasa Kneza Mihajla ul. broj 38.

Na cijelom frontu Soče i visoravni Krasa suzbijeni napadaji talijanskih masa.

ZBOG DUHOVNIH PRAZNIKA IZACI CE NAREĐNI BROJ "BEOGRADSKIH NOVINA" U UTORAK POSLIJE PODNE.

Ratni izvještaji.

Izveštaj austro-ugarskog glavnog stožera.

Kb. Beč, 26. maja.

Istočno i jugo-istočno bojište: Ništa od značaja.

Talijansko bojište:

Velika bitka na jugo-zapadu traje dalje. Ako se šestina borbi od 23. i 24. maja u opšte još mogla povisiti, onda je taj slučaj nužno nastupio. Još nikada u dvije godine teških borbi, koje su se upravo navršile, nije hrabra vojska na Sodi stajala na suprot većim naporima neprijatelja nego li ovih dana.

Pozornicom bojeva bila su i juče ponovno stara poznata mjesta: prostor kod Plave, visine Vodice, Monte Santo (Sveto Brdo) i brdoviti kraj kod Gorice. Posvuda je nasrtao neprijatelj protiv naših linija, mjestimice dva i tri puta, no uvijek su se ponovno razbile njegove jurišne kolone na našoj hrabroj odbrani. Snažni udar neprijateljskih masa bio je i opet uperen protiv naših položaja na visoravni Krasa. Šta su ovdje izvršili hrabri branitelji u odbrani i protivnapadaju, u željavi izdržljivosti pod najjačom topničkom vatrom i u teškoj borbi čovjek protiv čovjeka, pripada historiji. Jasnije od svega govori uspjeh. I ako na krajnjem jugu fronta borba za uzane odsjeke još nije zaključena, sudbina je dana odlučena posvuda i našu korist. Neprijateljski juriš slomio se na cijelom frontu krvavo i bez ikakvog uspjeha. Neprijatelj se svome cilju, da probije naše linije, 15. dana bitke nije ni za jedan korak pomakao bliže nego li prvoga dana.

Koruški i tirolski front neizmijenjen.

Načelnik glavnog stožera.

Izveštaj njemačkog vojnog vodstva.

Kb. Berlin, 26. maja.

Zapadno bojište:

Front prijestolonasljednika Rupprechta bavarskog: Borbe kod Loosa završile su se potpunim odbacivanjem protivnikovih iz naših položaja. Ostalo nam je u rukama zarobljenika i mašinskih pušaka. Kao i ranijih dana artiljerijska je vatra na obalama Scarpe bila veoma živa.

Front njemačkog prijestolonasljednika:

Na Chemin-des-Dames, a južno od Pargenya izveli smo sa neznatnim vlastitim gubitcima uspješan

napad, koji je znatno poboljšao naše položaje. U snažnom naletu pregazile su jurišne kolone, sastavljene iz Slezijanaca, Meklenburžana, Slezvig-Holštajinaca i Hanzeata protivnika, zarobiše 14 oficira i 530 ljudi, zaplijeniše 15 mašinskih pušaka i mnogo ratne spreme. U zadobijenim položajima potpuno je odbijen francuski protivnapad. U zapadnoj champagnskoj dolini, skrhaše se poslije žestoke topničke vatre, — koja je poslije podne porasla do dobošne paljbe, — žestoki napadi protiv naših višinskih položaja južno i jugo-istočno od Nauroya; na 4 kilometra širokoj fronti odbačeni su Francuzi u borbi prsa u prsa, a mjesta gdje su prodri, očičšena su protivnapadom. Poslije neuspjelog prvog naleta krenuo je protivnik još 2 puta na juriš, pa je odbijen.

Front vojvode Albrechta württembergškog:

Na uspješnom krstarenju jedna od naših eskadra izbacila je na južnoj engleskoj obali bombe na Dover i Folkestone. I na kopnu pokazala su daljnja ljetanja dobre uspjeha. U mnogobrojnim borbama izgubio je neprijatelj 20 letilica, a još jednu odbranenom vatrom. Poručnik Almen Röder oborio je svoga 19. i 20. protivnika.

Istočno bojište:

Između Dvine i Berezine kao i na željezničkoj pruzi Zloczow-Tarnopol do u karpatske padine i u moldavskim pogoranjima planinama bila je pri dobrom vidiku topnička vatra djelimično življa nego li inače.

Macedonsko bojište:

Nema značajnijih događaja.

Prvi zapovjednik glavnog stana pl. Ludendorff.

Duhovi 1917.

Duhovi! Osvanuo je taj uzvišeni praznik proljeća našega, mladosti našel! Rascvjetao je razlićak, zamirila lipa... uskrsnula je priroda i po hiljadu puta nadvladala smrt...

Duhovi! Osvanuo je taj lijepi proljetni praznik i sve, što živi i osjeća, mora da se raduje i veseli — naročito naša mila i slatka dječica, koja na taj dan primaju svetu potvrdu svoje vjere. I ko da opiše njihovu radost, radost današnjega dana, kada u bijelim svojim halji-

nicama i razdragana srca polaze sa svojim kumovima poslije crkvenoga obreda, da se provede?... Istina i njihova će nedužna radost ove godine — već po treći puta — biti pomućena, jer su zastavljeni od svojih milih otaca, braće svoje... I ove će godine njihova srca da pitaju majke i seje duše njihove, jer riječ je i njima zamrila... Mnogo će oko da zasuži, zadržati mnoga duša!

Ali sursum corda! Gore srca!... vi majke, vi seje... dragane naše! Teške patnje, koje su vam toliko dugo gorčile vaš život... i one će proći, skoro proći... Ta već izbijaju pupoljci najdivnijeg od svijui cvjetova na svijetu — cvijeta mira i opšte ljubavi medju ljudima. Još malo i već će se osjećati opojni njegov miris u majsom ovom suncu!

Duhovi! Osvanuo je taj simbol vjere u budućnost, osvanuo je — i sve što živi i osjeća raduje se i veseli, što više i oni milijuni naših hrabrih ratnika na krvavim razbojištima — i oni se vesele! Zar ne čujete radosnu njihovu pobjedničku pjesmu, što odjekuje od šumne Soče naše?... Zar ne vidite blaženi njihov osmijeh, gdje okićeni cvijećem sa grobova palih svojih drugova, padaju na koljena i obnavljaju svoj zavjet, da će život i imanje žrtvovati na oltar svoje otadžbine?... Uz molitvu i otadžbenu pjesmu oni danas svjesnije no ikada kliću cijelom svijetu:

Bojimo se Boga i nikoga drugoga na svijetu! Da i oni se vesele! Duhovi!.. Rascvjetao je razlićak, zamirila lipa... Na krvavim razbojištima još bijesni orkan divlje borbe, ali iz podnesenih žrtava već niče plod, niče život nov!...

— Ne valja ti to, sinko moj... govorila mu majka. Danas je težak život, gorak hljeb... Treba biti strpljiv — poslušaj... — Ne valja ti to... karto ga I otac. Zar misliš, da će ti u stranom svijetu biti bolje? Svijet je posvuda jednak... — On je čutao. Drhtao je tek, ali odgovarao nije. No kad mu je prigovorio i mladji mu brat, da mu postupak ne vrijedi; jer da svako, ko hoće da uznapreduje, mora da bude ponizan i pokoran, uzavre u njemu krv... — Ne... i hiljadu puta ne... Pokoriti se neću. Ponos ne dopušta. — Ponos? Zar se od njega može da živi? — Zajcilo sladje nego li od blata, u kojem se vi svi zajedno valjate. Sjećao se još kako mu je majka gorko zaplakala, kad je s torbakom na leđima došao pred nju i molio je za blagoslov. Sjećao se one milo staračke ruke, kako ga je drščući na rastanku milovala... i više ništa... Znade samo, da mu je silno odlanulo, kad se napokon našao na polju, medju cvijećem i pticama... sâm na putu u širok, velik svijet... — Od onoga je dana prohujalo mnogo, mnogo vremena. I sada se vraća, stmljen, iscrpljene snage, pod jesen svoga života. Ni u tudjem svijetu nije našao sreće. Nijesu ga razumjeli isto tako kao ni kod njegove kuće. Rugali se njegovim najvišim idealima i izrabljivali ga gore nego li onaj direktor u njegovoj

domovini. Da... otac je njegov imao pravo — svijet je svuda jednak... ljudi ostaju ljudi, zvali se oni ovako ili onako, bili oni ovdje ili ondje... Svugdje jednaka gramzljivost, posvuda jednako kruhorstvo. — Pa onda taj novac, prokleti novac, šta li sve ljudi za nj nisu kadri da učine. Koliko li je puta on govorio: — Ljudi! Za Boga! Kako možete za novac da prodajete svoje poštenje? Smijali su mu se i odgovarali: — Kakvo poštenje? Glavno su pare... pare moj gospodine... Ko ima para, taj je i pošten, a ko nema, badava mu i poštenje... Za to ne da niko ništa... — I tako redom... Patio se, gladovao, stradao. Prolazili dani i nadošla starost... Dok mu je živio otac i majka, nije htio kući... Da ih ne rastuži... Pisao im je uvijek, da mu dobro ide... U tom su uvjerenju oni i umrli... Sad može da se vrati... Brat će ga možda sada ipak razumjeti... Čuo je za njega, da je uznapredovao, visoko uznapredovao... postao čak i načelnikom grada... Dobro materijalno stoji, pomoći će mu... A najposlije on ni ne će tražiti pomoći do vijeka... tek za početak... da se osovi na noge... a onda će da se prilagodi svemu, da radi košto i drugi rade, da živi košto i drugi žive... Pokoriti će se, smiriti... — S takvim se eto mislima vraćao upirući zadnje svoje sile, da ne sustane... — A nije ni čudo! Ta koliko li već dana nije okusio topla jela?... Ono

malo para, što je gladujući spremio za put, potrošio je... Do njegova mjesta trebalo mu međutim još puma tri dana hoda... — I premda čovjek može da izdrži više nego li životinja, njegova je snaga bila konačno ipak na kraju. Osjećao je, da ne može dalje, da će se srušiti na drumu... I baš sada, gotovo na cilju, na pragu rodnog kraja?... Ne... ne... Još samo malo... — U daljini pojavilo se pred njegovim očima ubavo, malo seoce... — Bar do njega... umoliti ću komadić hljeba... umoliti po prvi put u svom životu... — On je kod tih svojih riječi uzdrhtao. On da umoli komadić hljeba, on, koji još nikada nije toga učinio, koji je to uvijek smatrao ispod čovječjega dostojanstva... koji još i sada prosićanje smatra za najniže djelo čovjeka?... — Ne... ne... kako bih to mogao... kako?... — Lijepo se bijele kuće malenoga sela mogle već dobro raspoznavati... manje i veće... bogatije i siromašnije... — Našem putniku počela da klecaju koljena... Pred očima mu se počelo da magli... — Još malo... Ne daj se... Bar do sela... junačio se on, da se malo zatim opet potrese... — Do sela? Pa šta će mi to selo?... Da ipak umolim?... Samo komadić... samo komadić... da ne pro-

Nova potapljanja.

Kb. Berlin, 26. maja.

Wolfiv uređ javlja: U Atlantskom Okeanu, u engleskom kanalu i u Sjevernom moru potopljeno je ponovno 19.300 brutto registarskih tona. Medju potopljenim brodovima nalazio se jedan parni brod sa tovarom uglja iz Engleske, jedan jedrenjak sa tovarom željeza i jedan jedrenjak sa tovarom kakaoa i butera (maslaca) za Francusku.

Kriza u Ugarskoj.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“.)

Budimpešta, 26. maja.

Budimpeštanski listovi izvode: U ugarskoj krizi ističe se misija nadvojvode Josifa, koji, po svemu sudeći, ima nalog, da kao homo regius izmiliti stranke i da ih nagovori, da usvoje jedan koncentracioni kabinet. Pošto nacijsalna stranka rada nije sklona takvom projektu, to se ne da predvidjeti, kako će se kriza riješiti. „Az Est“ javlja, da će Andrassju biti povjeren, da sprovede nove izbore; po drugim listovima povjerice se jednom političaru neutralne boje, da preuzme predsjedništvo ministarstva, da pokuša izmirenje stranaka i tek u krajnjem slučaju da preduzme nove izbore.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“.)

Budimpešta, 26. maja.

„Pesti Hirap“ javlja: Njegovo veličanstvo je čvrsto riješeno, da ugarskom narodu koji nije do sad bio u potpunom uživanju svojih prava, dade opšte i tajno pravo glasa.

Revizija ratnih ciljeva četvornog sporazuma.

Konferencija sporazumnih sila u Petrogradu.

(Naročiti brzojav „Beograd. Novina“.)

Berlin, 26. maja.

Ima vijesti, da će se u skorom vremenu sastati u Petrogradu velika diplomatska konferencija sporazumnih sila. Savjetovanja će se isključivo ticati programa o miru. Moguće je, da će se postaviti jedan jedinstveni program četvornog sporazuma pod uticajem Amerike. Oblik poziva je učinjen istina na odgovarajući obavezan način, ali ipak ne postoji nikakva sumnja, da ruska vlada želi, da se takve izjave pod svakim okolnostima učine u što je moguće kraćem vremenu.

Prije no što su pozivi učinjeni, iz Petrograda su saveznici umoljeni, da

pristupe proučavanju ratnih ciljeva u smislu ruskog oblika. Ta je molba imala za posledicu, da je neposredno poslije toga otpočela razmjena mišljenja izmedju Londona, Parisa, Rima i Washingtona.

Petrogradski sastanak će biti vjerovatno 14. juna. Pošto se on završi, sporazumne će sile objaviti svoj zajednički program ratnih ciljeva i očekivati će na njega odgovarajući odgovor središnjih vlasti.

Zapadac su silo zahtjevali, da se za vrijeme tih pregovora borbe ne prekidaju. Od Rusije je zahtijevano, da učini kraj zlom stanju na svome frontu, koje je zavladao od početka revolucije.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“.)

Stockholm, 26. maja.

Sve privatne vijesti, koje su dobili ovdajšnji članovi akcionog komitea iz Parisa, saglasno javljaju, da se u kratkom vremenu može očekivati obnarodovanje revidiranih ratnih ciljeva sporazumnih sila. Novi program o miru vodiće računa o pravcu ruskih misli i postavice se na osnovnoj misli o pravu slobodnog samoopredjeljenja svih naroda. Članovi komitea misle, da novi ratni ciljevi sporazumnih sila ne mogu još poslužiti kao osnova za pregovore, ali se ipak pouzdano nadaju, da će njemačkoj socijalnoj demokraciji početi za rukom, da na osnovi novih ratnih ciljeva nagovore njemačku vladu da preduzme tačno određivanje njemačkih ratnih ciljeva, i da će biti moguće, da se izjave o tome učine u kratkom julskom zasjedanju Reichstaga.

Austro-ugarska i sporazumne sile.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“.)

Berlin, 26. maja.

„Westminster Gazette“ donio je članak, u kom se veli, da u donjem domu vlada jaka struja protiv držanja sporazumnih sila prema Austro-Ugarskoj, pa se opširno ističe, da četvorni sporazum ne želi monarhiju raspasti, i ako i dalje potpomaže zahtjeve Italije, i traži vaspostavljanje Srbije i Crne Gore. Dalje se u članku traži, da četvorni sporazum naročito izjavi, da je sukob sa Austro-Ugarskom sa svim druge vrste nego li onaj s Njemačkom. Na ovaj članak primjećuje „Vossische Zeitung“: Gospoda će sa svojim providnim i nezgrapnim smicalicama biti zle sreće. Baš ona zahtjevanja, koja je potušubenzel „Westminster Gazette“ otvoreno stavio Austro-Ugarskoj, najodlučnije je prije nekoliko dana odbio bečki list „Neue Freie Presse“.

Podlistak.

Bogoslav K. Jošt:

Skitnica.

(Iz zbirke „Tipovi“.)

— Drž se!... Ne daj se... šaputao je on sâm sobom, upirući zadnje svoje sile da podje napred.

Vraćao se iz tudjne u domovinu, stmljen, iscrpljene snage, pod jesen svoga života. Otišao je u svijet mlad i jedar s nadom u bolji život. Nije mogao kod kuće da nađe zamaha svim svojim poletnim mislima, visokim idealima. Bilo mu sve preuzano, prenisko... Ogorčavalo mu život ono kruhorstvo, ono otimanje o голу kost... Sjećao se on dobro onih gorkih dana, onoga ulizavanja predpostavljentima, i... bilo mu odvratno i nije mogao više da izdrži.

— Otiću... daleko ću otići! Ta svijet je širok... Za čovjeka, koji ima deo volju da živi, naći će se bilo u kojemu kutiču prostrane zemaljske kugle koje mjesto... — I kad mu jednoga dana direktor zavođa, u kojem je radio, predbacila, da je premalo ponizan, on pograbi šešir i na zaprepašćenje svojih drugova otkreše mu u brk: — A šta bi vi? Zar vam nije dosta krvi naše... Hoćete li zar i dušu našu? I ode. Bez otkaza.

Kod kuće mu zamjerali.

— Ne valja ti to, sinko moj... govorila mu majka. Danas je težak život, gorak hljeb... Treba biti strpljiv — poslušaj... — Ne valja ti to... karto ga I otac. Zar misliš, da će ti u stranom svijetu biti bolje? Svijet je posvuda jednak... — On je čutao. Drhtao je tek, ali odgovarao nije. No kad mu je prigovorio i mladji mu brat, da mu postupak ne vrijedi; jer da svako, ko hoće da uznapreduje, mora da bude ponizan i pokoran, uzavre u njemu krv... — Ne... i hiljadu puta ne... Pokoriti se neću. Ponos ne dopušta. — Ponos? Zar se od njega može da živi? — Zajcilo sladje nego li od blata, u kojem se vi svi zajedno valjate. Sjećao se još kako mu je majka gorko zaplakala, kad je s torbakom na leđima došao pred nju i molio je za blagoslov. Sjećao se one milo staračke ruke, kako ga je drščući na rastanku milovala... i više ništa... Znade samo, da mu je silno odlanulo, kad se napokon našao na polju, medju cvijećem i pticama... sâm na putu u širok, velik svijet... — Od onoga je dana prohujalo mnogo, mnogo vremena. I sada se vraća, stmljen, iscrpljene snage, pod jesen svoga života. Ni u tudjem svijetu nije našao sreće. Nijesu ga razumjeli isto tako kao ni kod njegove kuće. Rugali se njegovim najvišim idealima i izrabljivali ga gore nego li onaj direktor u njegovoj

domovini. Da... otac je njegov imao pravo — svijet je svuda jednak... ljudi ostaju ljudi, zvali se oni ovako ili onako, bili oni ovdje ili ondje... Svugdje jednaka gramzljivost, posvuda jednako kruhorstvo. — Pa onda taj novac, prokleti novac, šta li sve ljudi za nj nisu kadri da učine. Koliko li je puta on govorio: — Ljudi! Za Boga! Kako možete za novac da prodajete svoje poštenje? Smijali su mu se i odgovarali: — Kakvo poštenje? Glavno su pare... pare moj gospodine... Ko ima para, taj je i pošten, a ko nema, badava mu i poštenje... Za to ne da niko ništa... — I tako redom... Patio se, gladovao, stradao. Prolazili dani i nadošla starost... Dok mu je živio otac i majka, nije htio kući... Da ih ne rastuži... Pisao im je uvijek, da mu dobro ide... U tom su uvjerenju oni i umrli... Sad može da se vrati... Brat će ga možda sada ipak razumjeti... Čuo je za njega, da je uznapredovao, visoko uznapredovao... postao čak i načelnikom grada... Dobro materijalno stoji, pomoći će mu... A najposlije on ni ne će tražiti pomoći do vijeka... tek za početak... da se osovi na noge... a onda će da se prilagodi svemu, da radi košto i drugi rade, da živi košto i drugi žive... Pokoriti će se, smiriti... — S takvim se eto mislima vraćao upirući zadnje svoje sile, da ne sustane... — A nije ni čudo! Ta koliko li već dana nije okusio topla jela?... Ono

malo para, što je gladujući spremio za put, potrošio je... Do njegova mjesta trebalo mu međutim još puma tri dana hoda... — I premda čovjek može da izdrži više nego li životinja, njegova je snaga bila konačno ipak na kraju. Osjećao je, da ne može dalje, da će se srušiti na drumu... I baš sada, gotovo na cilju, na pragu rodnog kraja?... Ne... ne... Još samo malo... — U daljini pojavilo se pred njegovim očima ubavo, malo seoce... — Bar do njega... umoliti ću komadić hljeba... umoliti po prvi put u svom životu... — On je kod tih svojih riječi uzdrhtao. On da umoli komadić hljeba, on, koji još nikada nije toga učinio, koji je to uvijek smatrao ispod čovječjega dostojanstva... koji još i sada prosićanje smatra za najniže djelo čovjeka?... — Ne... ne... kako bih to mogao... kako?... — Lijepo se bijele kuće malenoga sela mogle već dobro raspoznavati... manje i veće... bogatije i siromašnije... — Našem putniku počela da klecaju koljena... Pred očima mu se počelo da magli... — Još malo... Ne daj se... Bar do sela... junačio se on, da se malo zatim opet potrese... — Do sela? Pa šta će mi to selo?... Da ipak umolim?... Samo komadić... samo komadić... da ne pro-

panem... ovako na drumu ko kuće kakvo?... — I u njegovoj se duši rasplamsa težak boj. — Kuće se počele već da nižu... I lijevo i desno... Iz njih dopirao smijeh nestaje mladeži... — Neću u prvu... ima još kad... u onu ću tamo na desno... Neću ni u ovu... u onu ću drugu... — A kuće izmicala jedna iza druge. Još dvije-tri i sela ne će biti... — U ovu ću... Umoliti ću samo komadić... skinuti kapu i moliti... — Ali i ova je izmakla, a da naš putnik nije u nju pošao. Na kraju sela bijelila se još jedna jedina, zadnja seljačka koljebca... — Naš je putnik zastao. Još jedno pitanje bi li ne bi li... Još jedan pogled u klecajuće noge... u daljinu onamo iza onih brda, gdje se nalazi rodni mu kraj... Još jedan trzaj, još jedan uzdah, još jedna suza... — Idem... Umolću... samo komadić... — I instinktivno skinuvši zamusanu, staru svoju kapu, skrenuo on u prostranu avliju... — Iz kuće izleti pseto, zalaja, ali kada se i sâm smilovalo bljednog pojavi začuta, zamanuvši samo repom... — Šta ćeš ovdje propalico? Izdere se na nj odebeli seljak, izšavši iz kuće na lavez svoga pseta... — Molim... — Šta moliš?... — Putnik sam... molim... ne

Ruski haos.

Engleske vijesti o prilikama u Rusiji. Kb. Amsterdam, 26. maja. "Times" javlja iz Moskve 22. ov. mj.: U Petrogradu, a isto tako i u Moskvi javno je mnijenje naklonjeno novoj vladi. Većina listova istupa za nastavak rata; samo petrogradska socijal-demokratska "Pravda" i moskovski organ socijalističke frakcije izjavljuju, da je vojska sira rata i da nema nikakve svrhe nastaviti rat u interesu novca. Utjecaj se ovih listova može vrlo teško procijeniti, no biće da je on dosta velik. U ovaj čas sadašnju vladu podupiru bolji elementi stanovništva. Imade izgleda da će vladi uspijeti vojsku oper osposobiti za jednu ofenzivu. No mora se računati i na neuspjeh takve akcije. Medju seljacima izbili su nemiri. Iz svih dijelova zemlje dolaze vijesti, da seljaci riješenje pitanja o podjeli zemljišta neće da čekaju do sastanka ustavotvorne skupštine. Uprave opština preuzimlju bez velikog procesa pravo vlasništva i u većini slučajeva ne isplaćuju nikakvih odšteta, a gdje je takva odšteta ustanovljena, to je ona vanredno niska. Uz mali izuzetak uspjelo je zaplijeniti zemljište bez ikakve sile.

Kerenski za ponovno uvođenje discipline u ruskoj vojsci.

Kb. Rotterdam, 26. maja. "Daily Mail" javlja iz Petrograda: Ratni ministar Kerenski izdao je manifest na vojsku u svrhu ponovnog uvođenja discipline. Kraj toga Kerenski drži lično govor svakom pojedinom puku kao što i prati svaki onaj puk koji polazi na front, na stanicu. Privrženici carizma, na koje nova ruska vlada želi bolje pripaziti, mogu polaziti na front samo sa naročitim dozvolom.

Razgovor s Tereščenkom. (Naročiti brzojav "Beogradskih Novina"). Rotterdam, 26. maja.

Iz Londona se brzojavlja: Poznati ruski dopisnik Farbmán javlja "Manchester Guardian"-u o svom razgovoru s ministrom spoljnih poslova Tereščenkom, Ministar je pun odlučnosti i pouzdanja i nada se, da će postići sporazum sa saveznicima u pitanju ratnih ciljeva, pa da time potpomogne rad ministra vojnog Kerenskog u obnavljanju fronta. On vjeruje, rekao je ministar, da vlada uživa potpuno povjerenje i da će biti u stanju da stvori red i u finansijskim i privrednim prilikama Rusije. On smatra da je svaki pesimizam u pogledu Rusije naosnovan pa je svaku misao o zasebnom miru odbio kao uvredu. Vlada je sad uvjeren, da ne treba prvo razvijati program o miru, nego da taj rad treba da ide uporedo s naporima za pojačanje fronta, da bi se mogao ostvariti potpun sporazum medju saveznicima o ratnim ciljevima.

Ruska kontrola putnih listova oduzeta Englezima. (Naročiti brzojav "Beogradskih Novina"). Stockholm, 26. maja.

Jedan putnik, koji je finsku granicu prešao kod Tornea, javlja: Sve engleske časnike, koji su do skora vršili kontrolu putnih listova, otpustio je ruski radnički i vojnički savjet. Od sada će putne listove pregledati ruski ovlašćeni vojnici.

Pitanje zastupništva narodnosti u konstitanti. Kb. Kopenhagen, 26. maja.

Prema vijesti "Berlingske Tidende" pretresano je u posljednjoj ministarskoj sjednici pitanje o zastupništvu svih narodnosti Rusije u idućoj zakonodavnoj skupštini. Ali kako u Rusiji ima oko 200 raznih narodnosti, to se pokazalo, da se to mogu više... znate... molim... samo malo... — Sta malo? — ...vode... da, samo malo vode... — Zar ne vidiš studenca tamo na drumu?... Izgubi se skitnico... Seljak je još dugo rogooborio, nu naš putnik više ništa čuo nije... Otišao je, pobjegao je, jurio je dalje prašnim samotnim drumom... I kano da mu se odjednom povratila stara snaga njegova, izmicao je on sve dalje onamo, kud ga nosio žudni pogled njegov... iza onih brda, u rodni njegov kraj... Nije osjećao više nikakove gladi...

Gospodin je načelnik bio vrlo neraspoložen, kad mu dojavili sluga, da ga traži stari neki prosjak. — Sta ga ne oterjaš? Kako se usuđuješ da me smetaš radi nekog prosjaka... Sta će reći svijet, kada dozna, da načelnika traže prosjaci... — Sve sam pokušao... Čak sam ga htio dati i zatvoriti... Nu on se nije dao odstraniti... A taj čovjek tako bi jedno izgleda... Morao sam da mu se smilujem... Kraj toga mi je rekao, da vam imade lično saopštiti jednu važnu stvar, koja ne trpi odlaganja... — Dobro... dovedi ga... Čas zatim stupio je brat u sobu svoga brata... — Ti?... Ovakav?... — Da... ja... brate moj... — Tiše, tiše... Ne govori tako glasno... i ne nazivaj me ovdje bra-

pitanje daje teško riješiti na zadovoljstvo svih narodnosti. Vjerovato je, da će se to pitanje riješiti u tom smislu, da izvjesni zastupnici narodnosti dobiju samo savjetujući glas u narodnoj skupštini. — U sjednici zastupnika vojnika iz Ukrajine primljena je odluka, kojom se traži samostalna vlada za Ukrajinu i naime uvođenje jednog naročito ministra za Ukrajinu.

Ukinuće vojničkog pozdrava. (Naročiti brzojav "Beograd. Novina"). Stockholm, 26. maja.

Pukovnik Jakobović, pomoćnik ruskog ministra vojnog izvjestio je savjet vojničkih izaslanika, da je ministar vojni Kerenski ukinuo obvezni vojnički pozdrav i zamijenio ga uzajamnim dobrovoljnim pozdravom.

Protiv narodnih legija. Kb. Rotterdam, 26. maja.

"Algemeen Handelsblad" javlja iz Petrograda: Skupština vojničkih zastupnika vijećala je o pitanju ustanovljenja narodnih legija i prihvatila ovaj zaključak: U principu je doduše tačno, da narodi imaju pravo sami odlučivati o svojoj sudbini, no u ovaj čas ustanovljenje bi takvih legija bila opasnost za jedinstvo vojske. Protiv ustanovljenja dobrovoljačkih legija ne može se ništa prigovoriti.

Savjet seljačkih izaslanika. Kb. Rotterdam, 26. maja.

"Daily Mail" javlja iz Petrograda: Savjet seljačkih izaslanika je odlučio da potpomogne vladu. Seljaci smatraju socijalističke ministre kao svoje zastupnike.

Pokret za mir. O stockholmskoj konferenciji. Kb. Stockholm, 26. maja.

Branting govori sa očevitim zbuđenju o vijesti Reuterovog ureda, koja je javila da je zabranjeno izdavanje putnih listova američkim socijalistima za stockholmsku konferenciju; on misli, da ta vijest nije zvanična. Odluku Lansinga su svakako izazvali netačni izvještaji o stockholmskoj konferenciji. Bilo bi čudnovato, kad bi se jedna država, čiji poglavar spada u najomljenije pobornike trajnog mira, odupirala naspostavljanju moralne moći u Evropi, koja se zauzima za taj ideal.

(Naročiti brzojav "Beograd. Novina"). Budimpešta, 26. maja.

"Az Est" javlja iz Stockholma: Socijalistička konferencija ima da zabilježi jedan važan događaj. Ruski Bolševiki (radikali), Menšviki (umjereni) i Trudoviki (revolucionari) od učili su da učestvuju u stockholmskoj konferenciji. Naročito je važno učesće Menšvika, koji predstavljaju rusku socijalističku većinu i odgovaraju od prilike grupi Scheidemann. Sa zapetošću se očekuje odluka francuske socijalističke većine, koja će se donijeti u nedjelju. Ako ona bude u povoljnom smislu, dakle da se pošlju izaslanici u Stockholm, ona će u toliku utjecati na Englesku i Ameriku, što će se i tamošnjim socijalistima izdati putni listovi.

Borghjerg o izgledima stockholmske konferencije. (Naročiti brzojav "Beogradskih Novina"). Budimpešta, 26. maja.

"Az Est" objavljuje jedan intervju s Borghjergom, koji je rekao: Prognoza stockholmske konferencije je puna lišije izgleda. Vlade će već s toga u višoj mjeri biti sklone miru, jer se očekuje, da će na toj konferenciji da ojača socijalistička internacionalna i što postoji bojazan, da će ta internacionalna sklopiti mir.

tom... Mogao bi ko da čuje... Sta bi rekao svijet... — Ovaj... kako da kažem... došao sam... eto... odlučio sam i ja postati drugačijim... Ne mogu više ovako... Ne mogu... brate moj... — Tiše!... za ime Božije... Tiše... Sta će reći svijet... — Popraviću se... pokoriti... Živjeti ko i drugi ljudi... — Dobro, dobro... Sjedli... ili ovaj... evo... nešto sitnija... Podij tamo u gostionicu na kraju grada... doći ću tamo pred noć... i idi... A onda... ni riječi o tom da sam ti brat... čuješ li... ni riječi... I gospodin načelnik sav usplahiren otvori vrata i turivši svome bratu silom u džep nešto sitnija glasno, da ga uzmgne čuti i njegov sluga, nastavi: — Drugi puta ne dolazite s takvim stvarima k meni... Ja imadem pametnijega posla... Jeste li razumjeli? A onda stavivši još prst na usta kao znak svome bratu, da čuti i da razumije zašto je te riječi izrekao, zalupi vratima... — Nad malenim se gradićem skupili crni oblaci, spremala se oluja — gora nego li što je već bijesnila u duši našega putnika poslije prvoga sastanka sa rođenim bratom nakon toliko godina... — Zar i on? Zar i on? Šaputao je bijedni putnik, našavši se i opet na poznatim si od djetinjstva ulicama rodnoga mjesta... I ne znajući ni sam kako, lutajući onako bez cilja, nađe se odjednom na grobu svojih roditelja... — Ah oče... majko moja...

— Dan orkan? ... Koliko je on u svome životu imao lijepih, srećnih dana? ... Napokon kasno u noći dodje mu brat. — Došao si... — Jesam... pa još po ovakvoj kiši... Toga zaista nijesi zaslužio... Rekao sam ti ja lijepo, kad si polazio u svijet, da ti ne valja posao, da treba da se čovjek ponizi ako hoće da živi... Ali ti... svoj ponos... eto... šta si očekao... A šta ću ti sad ja?... Uz tešku muku i marljivost dovinuo sam se lijepog položaja... a sada?... Sta će reći svijet, kad dočuje, ko mi je brat... — Brate!... — Da brate... A šta sam Ti bio ranije?... Mogao si mi bar pisati... Poslao bih ti bio nešto, pa ne bi ti trebalo da dolaziš ovamo... Sta ćeš mi ovdje?... Pokvariti mi cijelu budućnost... — Brate... ako imaš srca... — Da... da... ako imam srca... da ti pomognem, je li?... — Ne... ne to, nego... ne govori ovako, ako imaš duše... — A zašto da ne govorim ovako? Zar ćeš i opet započeti sa svojim ponosom... Zar u istini još ne vidiš, na šta si spao... kakva si propalica?... Našem se putniku zasuziše oči... Sta je on u onaj čas osjetio, ne bi bio mogao možda ni sam da iskaže... Pogledao je tek svoga brata sažalim pogledom bez ikakve mržnje i ustao. — Hvala ti... brate... hvala ti... Ne... ja nijesam došao da ti pokvarim

Dnevne političke vijesti.

Revolucionarni pokret u Japanu. (Naročiti brzojav "Beogradskih Novina"). Stockholm, 26. maja.

Ruski listovi javljaju iz Tokia, da u Japanu radi moćna stranka na obaranju dinastije i proglašavanju republike. Vlada je preduzela najodlučnije mjere i već je uapšen znatan broj uglednih političara.

Put njemačkih državnika u Beč. "Lokalanzeiger" javlja iz Beča: Iduće nedjelje prispijeće u Beč državni tajnici Hefferich, Zimmermann i grof Roerern. Misli se, da se njihov put tiče savjetovanja o novom trgovinskom ugovoru i drugim privrednim pitanjima.

Novi engleski izborni zakon. Engleski donji dom primio je izborni zakon s 329 protiv 49 glasova.

Ruski "zajam slobode". Prema vijesti "Berlingske Tidende", u toku prve četiri nedjelje, od kako je raspisan tako zvani zajam slobode, upisano je u cijeloj Rusiji 818 milijuna. Očekuje se, da će sa spoljnim upisom doseći svota do jedne milijarde rubalja.

Pristanište Le Havre zatvoreno. Vijest, koja je ovamo stigla, pristanište Le Havre zatvoreno je zbog opasnosti od mina.

iz Belgije. Javljaju iz Brüssela: Glavni guverner je izdao ovu naredbu: Ukidajući zapovjest od 20. septembra 1916., a prema članu 49. haške konvencije o naredjenju zakona i običaja u ratu, nameće se belgijskom stanovništvu za potrebe vojne uprave u zaposjednutim područjima do dalje naredbe kontribucija od 60 milijuna franaka mjesečno. Dobavljanje ove svote imaju izvršiti nove provincije Belgije putem zajma.

Njemačka vlada uskraćila putnice socijalistima za Stockholm. Brzojavljaju iz Berlina 26. o. mj.: "Vorwärts" donosi, da je njemačka vlada uskraćila izdavanje putnica socijalistima za Stockholm.

Sjednica društva istočnih željeznica. U današnjoj sjednici društva istočnih željeznica je riješeno, da se glavnoj skupštini, koja će se 27. juna održati u Carigradu, predloži, da se od viška, koji iznosi 5,282.646 franaka, isplati kao i u prošlog godini dividenda od 5%, a ostatak da se stavi na nov račun. Isplata kupona izvršice se u Austro-Ugarskoj sa K 39.65, u Njemačkoj se M. 22.33.

Pojednosti požara u Gyöngyösu. Neki dan smo javili o velikoj katastrofi, koja je snašla ugarski grad Gyöngyös zbog silnog požara. Držimo, da će biti od interesa, ako o tom požaru donesemo još neke pojedinosti: Požar je u gradu Gyöngyösu, koji se nalazi u županiji Heves, buknuo u ponedjeljak oko pet sati poslije podne u smučnici (Speis-) gradske bolnice. Zbog silnog vjetrova koji je toga dana vladao, zahvatio je požar brzo i susjedne zgrade. Požarnici (vatrogasci) sa svojim malim štrcaljkama (prskalica) nijesu mogli ništa pomoći i požar se sa munjevnom brzinom rapsprostirao tako da je poslije jednog ili dva sata čitav grad stajao u plamenu, pretvoren u jedan užasan pakao, iz kojega je stanovništvo bježalo tako reći bez glave. U noći oko jedan sat već je preko hiljadu kuća palo žrtvom strahovitog požara, a tada se ispostavilo, da u gradu nema više vode. Zamoljena je okolina na vozovima slala vodu, koja ipak nije

mogla ništa više koristiti. Od tri hiljade kuća grada uništeno je preko dvije trećine. Preko 10.000 stanovnika izgubilo je svoj dom, a materijalna šteta procjenjena je od sada približno na 20 milijuna kruna. Broj ljudskih žrtava je srazmjerno malen — do sada je pronađeno 20 mrtvih i oko 100 ranjenih.

Na glas užasne katastrofe nastala je u svim okolišnim gradovima velika uzbuđenost. Iz Egera, Hatvana, Szolnoka poslani su u pomoć smjesta požarnici, kao i 1500 vojnika, a stanovništvu Gyöngyösu pružena je odmah s najvećom pripravnošću prva pomoć. Iz Hatvana je poslan po jedan vagon brašna i krumpira, a veliki je župan ovlašćen, da zalije mlinova po svojoj uvjerenosti upotrijebi. Zemaljski ured za javnu prehranu stavio je na raspoloženje veću količinu šećera, graha, slanine i hljeba. U opšte cijela je zemlja odmah pristupila plemenitoj akciji za požarom nastradalo stanovništvo.

Dignut parni brod "Gneisenau". Veliki parni brod "Gneisenau", koji je u početku rata bio potopljen, poslije uspješno završenih radova dizanja, dovučten je prekjuče sretno u pristanište Antwerpena.

Vazdušna poštanska služba izmedju Pariza i Timbuktu-a. "Petit Parisien" javlja iz Algira: Tamošnji generalni guverner bavi se osnovom o vazdušnoj službi izmedju Pariza i Timbuktu-a.

Grad i okolica. Dnevni kalendar. Danas je nedjelja 27. maja; po starom 14. maja. Rimokatolici: Duhovi; pravoslavni: Mučenik Isidor. — Sunce se rađa u 4:11, a zalazi u 7:44.

Beogradski orkeum: Dvije predstave, prva poslije podne u 3 sata, a druga u 7 sati na veče.

Paroplov izmedju Zemuna i Beograda kreće iz Beograda za Zemun od 6 sati u jutro do 9 sati na veče svakoga sata osim u 1 sat poslije podne. Polazak iz Zemuna za Beograd od 5:30 u jutro do 8:30 na veče svakoga sata osim u 12:30 poslije podne.

Kinematografi: Vojni kino (Kolosum): U 4 i 6 sati poslije podne predstava za vojnike. — C. i kr. gradjanski kino (Paris): U 2:30, 4 i 6 sati predstave za gradjanstvo.

Casnička i činovnička kasina otvorena je do 12 sati u noći. "Grand Hotel": Dnevno koncert. Početak u 6 sati poslije podne.

Posjeta bolesnika u bolnicama: U bolnici "Brčko": od 2—4 sata poslije podne. U bolnici "Brün": od 9:30—12 sati prije podne i od 2—4 sata poslije podne.

Rimokatolička služba Božija. Danas na Duhove, 27. maja služiće se: 1. U konaku: u 8 sati u jutro sv. misa za vojnike, kojoj ima slobodan pristup i gradjanstvo.

U 10 sati talijanska propovijed i sv. misa za talijanske zarobljenike. 2. U župskoj crkvi (Poslanička ulica): u 8 sati u jutro sv. misa za školsku djecu. — U 10 sati njemačka propovijed i velika sv. misa.

U pol 7 na veče majska pobožnost, koja se i u radne dane u isto doba drži. Sutra na drugi dan Duhova (28. maja) služiće se samo u župskoj crkvi u 8 sati tih sv. misa, a u 10 sati srpsko-hrvatska propovijed i velika misa.

U radne dane počima prva sv. misa u pol 7, a druga u pol 8 sati u jutro. Da se javi radi prijema novčanih uputnica. Radi prijema novčanih uputnica potrebno je da se jave gospodinu Pavlu Deniću, u uredima predsjedništva opštine grada Beograda:

1. Porodica Dragomira P. Krčalića, poručnika iz Junkovca; 2. Draga Milovana Nedeljkićevića, iz Parcana; 3. Porodica Miloja R. Nešića, kapetana iz Sopota;

budućnost... Oprosti mi... Došao sam tek da te vidim, da posjetim grob svojih roditelja... Hvala ti... i oprosti, što sam te uznemirivao... Daj mi ruku... S Bogom!... — Ti opet ideš? Kuda? Ovakav?... — Ne znam ni sam... Ali idem... Ne boj se za mene... Ja samo ovako izgledam... Ta znaš me od djetinjstva... Nosio sam uvijek lijepo odijelo, držeći se one, da se čovjek ne smije da sudi po odijelu svome... Imam ja... ne boj se... Evo... i ovo je bilo suvišno... vidiš da još nijesam ništa potrošio... I stavivši na sto ono sitnija, što mu je brat jutros silom turio u džep, jurnuo u onu burnu noć... Drugoga je dana nad malenim rodnim gradićem našega putnika poslije teške bure i opet zasjalo žarko, lijepo sunce... Gradjanji su zajedno sa svojim načelnikom nastavili sa svojim običajnim životom... Pročulo se doduše, da je prošle noći za najgroznije oluje tamo negdje izvan varoši na državnom drumu nastradao stari neki prosjak, skitnica neka bez kuće i kućišta, kome se ni ime nije moglo da saznade, a koga je plemeniti i dobri njihov načelnik dao o svom trošku pokopati... Govorili su o tom plemenitom činu još koje dva-tri dana, a onda se i to zaboravilo... Pa ko da i misli dnije vremena na smrt jednoga skitnice?...

— Brate!... — Da brate... A šta sam Ti bio ranije?... Mogao si mi bar pisati... Poslao bih ti bio nešto, pa ne bi ti trebalo da dolaziš ovamo... Sta ćeš mi ovdje?... Pokvariti mi cijelu budućnost... — Brate... ako imaš srca... — Da... da... ako imam srca... da ti pomognem, je li?... — Ne... ne to, nego... ne govori ovako, ako imaš duše... — A zašto da ne govorim ovako? Zar ćeš i opet započeti sa svojim ponosom... Zar u istini još ne vidiš, na šta si spao... kakva si propalica?... Našem se putniku zasuziše oči... Sta je on u onaj čas osjetio, ne bi bio mogao možda ni sam da iskaže... Pogledao je tek svoga brata sažalim pogledom bez ikakve mržnje i ustao. — Hvala ti... brate... hvala ti... Ne... ja nijesam došao da ti pokvarim

dan orkan? ... Koliko je on u svome životu imao lijepih, srećnih dana? ... Napokon kasno u noći dodje mu brat. — Došao si... — Jesam... pa još po ovakvoj kiši... Toga zaista nijesi zaslužio... Rekao sam ti ja lijepo, kad si polazio u svijet, da ti ne valja posao, da treba da se čovjek ponizi ako hoće da živi... Ali ti... svoj ponos... eto... šta si očekao... A šta ću ti sad ja?... Uz tešku muku i marljivost dovinuo sam se lijepog položaja... a sada?... Sta će reći svijet, kad dočuje, ko mi je brat... — Brate!... — Da brate... A šta sam Ti bio ranije?... Mogao si mi bar pisati... Poslao bih ti bio nešto, pa ne bi ti trebalo da dolaziš ovamo... Sta ćeš mi ovdje?... Pokvariti mi cijelu budućnost... — Brate... ako imaš srca... — Da... da... ako imam srca... da ti pomognem, je li?... — Ne... ne to, nego... ne govori ovako, ako imaš duše... — A zašto da ne govorim ovako? Zar ćeš i opet započeti sa svojim ponosom... Zar u istini još ne vidiš, na šta si spao... kakva si propalica?... Našem se putniku zasuziše oči... Sta je on u onaj čas osjetio, ne bi bio mogao možda ni sam da iskaže... Pogledao je tek svoga brata sažalim pogledom bez ikakve mržnje i ustao. — Hvala ti... brate... hvala ti... Ne... ja nijesam došao da ti pokvarim

— Dan orkan? ... Koliko je on u svome životu imao lijepih, srećnih dana? ... Napokon kasno u noći dodje mu brat. — Došao si... — Jesam... pa još po ovakvoj kiši... Toga zaista nijesi zaslužio... Rekao sam ti ja lijepo, kad si polazio u svijet, da ti ne valja posao, da treba da se čovjek ponizi ako hoće da živi... Ali ti... svoj ponos... eto... šta si očekao... A šta ću ti sad ja?... Uz tešku muku i marljivost dovinuo sam se lijepog položaja... a sada?... Sta će reći svijet, kad dočuje, ko mi je brat... — Brate!... — Da brate... A šta sam Ti bio ranije?... Mogao si mi bar pisati... Poslao bih ti bio nešto, pa ne bi ti trebalo da dolaziš ovamo... Sta ćeš mi ovdje?... Pokvariti mi cijelu budućnost... — Brate... ako imaš srca... — Da... da... ako imam srca... da ti pomognem, je li?... — Ne... ne to, nego... ne govori ovako, ako imaš duše... — A zašto da ne govorim ovako? Zar ćeš i opet započeti sa svojim ponosom... Zar u istini još ne vidiš, na šta si spao... kakva si propalica?... Našem se putniku zasuziše oči... Sta je on u onaj čas osjetio, ne bi bio mogao možda ni sam da iskaže... Pogledao je tek svoga brata sažalim pogledom bez ikakve mržnje i ustao. — Hvala ti... brate... hvala ti... Ne... ja nijesam došao da ti pokvarim

— Dan orkan? ... Koliko je on u svome životu imao lijepih, srećnih dana? ... Napokon kasno u noći dodje mu brat. — Došao si... — Jesam... pa još po ovakvoj kiši... Toga zaista nijesi zaslužio... Rekao sam ti ja lijepo, kad si polazio u svijet, da ti ne valja posao, da treba da se čovjek ponizi ako hoće da živi... Ali ti... svoj ponos... eto... šta si očekao... A šta ću ti sad ja?... Uz tešku muku i marljivost dovinuo sam se lijepog položaja... a sada?... Sta će reći svijet, kad dočuje, ko mi je brat... — Brate!... — Da brate... A šta sam Ti bio ranije?... Mogao si mi bar pisati... Poslao bih ti bio nešto, pa ne bi ti trebalo da dolaziš ovamo... Sta ćeš mi ovdje?... Pokvariti mi cijelu budućnost... — Brate... ako imaš srca... — Da... da... ako imam srca... da ti pomognem, je li?... — Ne... ne to, nego... ne govori ovako, ako imaš duše... — A zašto da ne govorim ovako? Zar ćeš i opet započeti sa svojim ponosom... Zar u istini još ne vidiš, na šta si spao... kakva si propalica?... Našem se putniku zasuziše oči... Sta je on u onaj čas osjetio, ne bi bio mogao možda ni sam da iskaže... Pogledao je tek svoga brata sažalim pogledom bez ikakve mržnje i ustao. — Hvala ti... brate... hvala ti... Ne... ja nijesam došao da ti pokvarim

— Dan orkan? ... Koliko je on u svome životu imao lijepih, srećnih dana? ... Napokon kasno u noći dodje mu brat. — Došao si... — Jesam... pa još po ovakvoj kiši... Toga zaista nijesi zaslužio... Rekao sam ti ja lijepo, kad si polazio u svijet, da ti ne valja posao, da treba da se čovjek ponizi ako hoće da živi... Ali ti... svoj ponos... eto... šta si očekao... A šta ću ti sad ja?... Uz tešku muku i marljivost dovinuo sam se lijepog položaja... a sada?... Sta će reći svijet, kad dočuje, ko mi je brat... — Brate!... — Da brate... A šta sam Ti bio ranije?... Mogao si mi bar pisati... Poslao bih ti bio nešto, pa ne bi ti trebalo da dolaziš ovamo... Sta ćeš mi ovdje?... Pokvariti mi cijelu budućnost... — Brate... ako imaš srca... — Da... da... ako imam srca... da ti pomognem, je li?... — Ne... ne to, nego... ne govori ovako, ako imaš duše... — A zašto da ne govorim ovako? Zar ćeš i opet započeti sa svojim ponosom... Zar u istini još ne vidiš, na šta si spao... kakva si propalica?... Našem se putniku zasuziše oči... Sta je on u onaj čas osjetio, ne bi bio mogao možda ni sam da iskaže... Pogledao je tek svoga brata sažalim pogledom bez ikakve mržnje i ustao. — Hvala ti... brate... hvala ti... Ne... ja nijesam došao da ti pokvarim

— Dan orkan? ... Koliko je on u svome životu imao lijepih, srećnih dana? ... Napokon kasno u noći dodje mu brat. — Došao si... — Jesam... pa još po ovakvoj kiši... Toga zaista nijesi zaslužio... Rekao sam ti ja lijepo, kad si polazio u svijet, da ti ne valja posao, da treba da se čovjek ponizi ako hoće da živi... Ali ti... svoj ponos... eto... šta si očekao... A šta ću ti sad ja?... Uz tešku muku i marljivost dovinuo sam se lijepog položaja... a sada?... Sta će reći svijet, kad dočuje, ko mi je brat... — Brate!... — Da brate... A šta sam Ti bio ranije?... Mogao si mi bar pisati... Poslao bih ti bio nešto, pa ne bi ti trebalo da dolaziš ovamo... Sta ćeš mi ovdje?... Pokvariti mi cijelu budućnost... — Brate... ako imaš srca... — Da... da... ako imam srca... da ti pomognem, je li?... — Ne... ne to, nego... ne govori ovako, ako imaš duše... — A zašto da ne govorim ovako? Zar ćeš i opet započeti sa svojim ponosom... Zar u istini još ne vidiš, na šta si spao... kakva si propalica?... Našem se putniku zasuziše oči... Sta je on u onaj čas osjetio, ne bi bio mogao možda ni sam da iskaže... Pogledao je tek svoga brata sažalim pogledom bez ikakve mržnje i ustao. — Hvala ti... brate... hvala ti... Ne... ja nijesam došao da ti pokvarim

— Dan orkan? ... Koliko je on u svome životu imao lijepih, srećnih dana? ... Napokon kasno u noći dodje mu brat. — Došao si... — Jesam... pa još po ovakvoj kiši... Toga zaista nijesi zaslužio... Rekao sam ti ja lijepo, kad si polazio u svijet, da ti ne valja posao, da treba da se čovjek ponizi ako hoće da živi... Ali ti... svoj ponos... eto... šta si očekao... A šta ću ti sad ja?... Uz tešku muku i marljivost dovinuo sam se lijepog položaja... a sada?... Sta će reći svijet, kad dočuje, ko mi je brat... — Brate!... — Da brate... A šta sam Ti bio ranije?... Mogao si mi bar pisati... Poslao bih ti bio nešto, pa ne bi ti trebalo da dolaziš ovamo... Sta ćeš mi ovdje?... Pokvariti mi cijelu budućnost... — Brate... ako imaš srca... — Da... da... ako imam srca... da ti pomognem, je li?... — Ne... ne to, nego... ne govori ovako, ako imaš duše... — A zašto da ne govorim ovako? Zar ćeš i opet započeti sa svojim ponosom... Zar u istini još ne vidiš, na šta si spao... kakva si propalica?... Našem se putniku zasuziše oči... Sta je on u onaj čas osjetio, ne bi bio mogao možda ni sam da iskaže... Pogledao je tek svoga brata sažalim pogledom bez ikakve mržnje i ustao. — Hvala ti... brate... hvala ti... Ne... ja nijesam došao da ti pokvarim

— Dan orkan? ... Koliko je on u svome životu imao lijepih, srećnih dana? ... Napokon kasno u noći dodje mu brat. — Došao si... — Jesam... pa još po ovakvoj kiši... Toga zaista nijesi zaslužio... Rekao sam ti ja lijepo, kad si polazio u svijet, da ti ne valja posao, da treba da se čovjek ponizi ako hoće da živi... Ali ti... svoj ponos... eto... šta si očekao... A šta ću ti sad ja?... Uz tešku muku i marljivost dovinuo sam se lijepog položaja... a sada?... Sta će reći svijet, kad dočuje, ko mi je brat... — Brate!... — Da brate... A šta sam Ti bio ranije?... Mogao si mi bar pisati... Poslao bih ti bio nešto, pa ne bi ti trebalo da dolaziš ovamo... Sta ćeš mi ovdje?... Pokvariti mi cijelu budućnost... — Brate... ako imaš srca... — Da... da... ako imam srca... da ti pomognem, je li?... — Ne... ne to, nego... ne govori ovako, ako imaš duše... — A zašto da ne govorim ovako? Zar ćeš i opet započeti sa svojim ponosom... Zar u istini još ne vidiš, na šta si spao... kakva si propalica?... Našem se putniku zasuziše oči... Sta je on u onaj čas osjetio, ne bi bio mogao možda ni sam da iskaže... Pogledao je tek svoga brata sažalim pogledom bez ikakve mržnje i ustao. — Hvala ti... brate... hvala ti... Ne... ja nijesam došao da ti pokvarim

4. Milan Rakočević, učitelj iz Zletova; 5. Porodica Nikole G. Živkovića, opštinskog kontrolora; 6. Porodica Grgura Milenkovića, inspektora ministarstva gradjevinarstva; 7. Porodica Ljubomira Ostojića, puikovnika u penziji; 8. Dragutin Nedeljkić, kapetan; 9. Eduard Nadler, željezn. inspektor; 10. Mileva Novčić, učiteljica u penziji; 11. Vitomir Nikolić, poreznik; 12. Avram Stefanović, računovodja; 13. Vitomir Stanišić, poreski činovnik; 14. Borisav Petrović, kapetan u penziji; 15. Gjorgje Stejin, major u penziji; 16. Živka Stojilović, telegrafista; 17. Dimitrije Stefanović, blagajnik; 18. Darinka Stefanović, učiteljica; 19. Dimitrije Radović, činovnik; 20. Jevrem Ristić, poštar; 21. Milan O. Petrović, vojni činovnik; 22. Mihajlo Stojadinović, blagajnik; 23. Miladin Tutunović, profesor; 24. Mijajlo Ciprić, telefonista; 25. Jovan Čajić, intendant; 26. Nedeljko Trifunović, vojni činovnik; 27. Neša Stojanović, registrator; 28. Petar Čolović, sudija; 29. Petar Peruničić, računski kontrolor; 30. Svetozar Protić, sreski kapetan; 31. Sima G. Popović, viši kontrolor; 32. Sreten Pantelić, kapetan u penziji; 33. Sofija Laze Petkovića, činovnika iz Grocke; 34. Stevan Stojanović, administrativni činovnik; 35. Hristina majč Obrada Petrovića, činovnika ministarstva; 36. Milica Vlačka Živanovića, elektro-tehničara; 37. Porodica Aleksandra Radovanovića, sveštenika iz Ritopeka; 38. Porodica Dušana, sveštenika iz Sjenice; 39. Porodica Milana Zdravkovića, sveštenika iz Beograda; Prilikom prijema novca potrebno je imati uz se redarstvenu legitimaciju. U slučaju da se ne nalaze u Beogradu, potrebno je da pošalju svoje tačne adrese, na koje bi im se novac mogao poslati.

Kiša i grmljavina u Beogradu. Juče prije podne imali smo u Beogradu lijepu kišu sa malo grmljavine. U jutru je bilo osvanulo nebo natmurenjeno i tužno. Oko 8 sati otpočelo je da grmi i sijeva, a odmah zatim otpočela je da pada divna ljetnja kiša, koja je padala čitav sat. Ova kiša pravi je blagodet za polja i njive, jer isušena zemlja jedva je čekala kišu i usjevi i žita veselo će podići glavu. Kiša se ponavljala još dva puta do podne. Ovom kišom zemlja je prilično natopljena i pravi je blagodet za težaka.

Skupljanje lipovog cvijeta. Pučanstvo se upozorava, da ne propusti vrijeme cvatnje lipe, a da ne sabira što više lipovog cvijeta, od kojeg se, kako je poznato, dobiva zdrav, vrlo tečan čaj.

Dizanje potonulih brodova.

Prošle nedjelje prikazano je na savskom mostu blizu Beograda u prisustvu glavnog guvernera, nekolicine generala, viših časnika i rukovodaca njemačkog konzulara jedno sa tehničko-maritimnog gledišta vrlo zanimljivo djelo. Major Emmanuel Quoička, koji je bio prije dočimbenik konstrukcijom uredu topničkog arsenala, demonstrirao je svoj već prije rata najavljeni patent za dizanje potonulih brodova. Iznalazač spustio je u dubinu rijeke jedan ponton, a onda je stavio u kretanje svoj začinuo jednostavni aparat. Poslije jedva 10 časaka već je ponton opet bio izvučen na površinu. G. major Quoička rastumačio je tom prilikom svaku fazu eksperimentiranja svoga koliko sa znanstvenom toliko i sa praktičnog gledišta dragocijenog izuma naročito sada u vrijeme podmorničkoga rata. G. major ubrao je na kraju svoga zanimivoga prikaza burno i zasluženo odobranje.

VENČANJE.

U utorak 29. o. m. u 11 sati prije podne, venčanje se moja kći Margita, sa gospodinom Leonom Zerwanitzom u ovdajšnjoj Jevrejskoj crkvi, Kosovska ulica 51.

Poslo naročitih pozivnica neće biti, molim poštovane prijatelje i poznanike, da ovo smatraju za poziv.

Cestitanja primaćemo u crkvi.

S poštovanjem

IGNJAT SCHLANGER I SUPRUGA
fabrikant sirćeta i sodne vode.

Priposlano.
Danas je otvaranje
„Ijetne kasine Topčider“
Schrammelkonzert

Narodna privreda.

Lucerka i crvena djetelina.

Lucerka i crvena djetelina najvažnije su dvije krmne (pične) biljke, koje bi trebao da gaji svaki poljoprivrednik, jer one jednako sirove kao i sušene daju najodličniju hranu za stoku. Lucerka je dugovječna biljka i za to joj se može odvojiti na svakom imanju jedan komad zemlje za gajenje izvan plodoreda, a drugo je dvogodišnja biljka i za to se gaji na njivama kao usjev prema utvrđenom plodoredu. Lucerka se razlikuje od crvene djeteline što ima deblje lišće i što joj je srednji listić na podužoj peteljci, dok su

kod crvene djeteline sva tri listića na vrlo kratkim i podjednakim peteljcima.

Lucerka ili plava vija uspeva najbolje u toplom podneblju na svakom zemljištu gdje se siju ozimice, a u hladnijim krajevima samo na boljoj zemlji. Za nju je podesnije suvo podneblje nego vlažno. Zemlja treba da je što dublja i trošnja, krečnja ilovača s popušljivošću zdravicom (humus), jer njen korijen prodire u zemlju često i preko četiri metara. Lucerka ne podnosi šljunkovitu i kamenitu zdravicu isto tako kao što joj ne prija ni podvodno zemljište. U plodored se ne uvrstuje s razloga što na jednom mjestu samo ako joj prija zemljište daje dobre prinose najmanje četiri, pa deset i više godina. Lucerku je najbolje sijati poslije dobro odžubrenih okopina zajedno sa proljetnim usjevima, a na nadžubrenom ugaru i poslije repice zajedno sa ozimim usjevima. Barem pet do deset godina ne smije se lucerka sijati opet na istom zemljištu i ako lucerka na kojem mjestu dobro ne uspeva obično je uzrok, što se češće sije na jednom mjestu pa se zbog toga zdravica iscrpi. Poslije lucerke najbolje uspevaju strunice, maunasti usjevi i okopavine, jer lucerka ostavlja zemlju tako jaku, da se za dvije do tri godine poslije ne mora džubriti. Zemlju treba vrlo duboko obraditi: orati u jesen, pa u proljeće opet, zatim zemlju dobro izmrviti drljačom i valjkom očistiti od svakog korova, a naročito od pircvine. Lucerka se sije i u drugim usjevima, a i često sama za se, naročito u ozime i jare strunice. Ako se ona sije sama, onda je treba sijati u aprilu, pa do kraja maja; kad se sije u ozimim usjevima onda se može sijati u jesen ili u proljeće ranije. Ako se hoće, da sije lucerku u proljetnim usjevima onda se to čini ili odmah zajedno sa usjevom ili kad iznikne usjev i tada se drljačom ili valjkom povajla. U opšte treba sijati lucerku gušće i to omaške t. j. rukom, jer je ovo sijanje bolje od sijanja u vrste. Na jedan hektar treba sjemena 25-40 kilograma.

Osobito valja paziti, da se u lucerki dok je još mlada ne ugnijedi korov. Drljanje počinje od drugog proljeća, pa to valja raditi svake godine u proljeće, a osim toga još i ukloniti korov koji se pokupi u jesen. Starija lucerka treba džubriti dobro izgorjelim džubretom ili latorom.

U lucerki se često javlja vilina kosica, koja se većinom unosi nečistim sjemenom. Čim se opazi, zaraženo mjesto treba odmah prekopati i spaliti na njemu slamu.

Lucerka se kosi čim se pojavi cvijet. Kosi se do osam puta na godinu, a suši se na rozgama (rakljama). Dobro osušenu lucerku treba kupiti u jutru ili u večer, kad je „meka“, i to pažljivo raditi

vilama, jer imače otpadne lišće i stabljika je od manje vrijednosti. Prinos od jednog hektara je 6-10.000 kilograma sijena, a zelene krme 20-28.000 kilograma. Prinos raste sve do treće godine, a dočnije postepeno opada, ako se džubrenjem ne potpomogne.

Crvena ili pitoma djetelina je jedna od najvažnijih biljki za hranjenje stoke, a zelenu ju rado jedu i svinje, zbog čega je i zovu u nekojim krajevima „svinjska djetelina“. Ona daje slabiji prinos od lucerke, ali za stajsko hranjenje stoke ona je lieti jedan od najpotrebnijih krmivih usjeva, a osim toga i pčele vole da se šijetaju na njezin cvijet. Poznate su dvije odlike crvene djeteline i to: štajerska i brabanska. Štajerska djetelina ima deblje stabljike, otvoreno je zelene boje, stizava za košenje 8-14 dana dočnije, ali je izdržljivija. Najbolje pogodbe za uspevanje crvene djeteline jesu vlažnije podneblje, a zemlja duboka i umjereno teška ilovača u kojoj ima kreča. Neuspeva na pjeskullji i ostalim suvim i posnim zemljama, a isto tako joj ne prija oštra zima bez snijega.

Crvenu djetelinu valja sijati na ugaru poslije okopavina i svih ostalih usjeva, koji ostavljaju zemlju u dobrom obradjenom stanju. Na novim se može sijati tek poslije nekoliko godina, a na istoj zemlji tek poslije šeste godine. Ova djetelina je vrlo dobar predhodni usjev ozimim usjevima.

Ako se crvenoj djetelini da mjesto gdje treba, onda nije potrebno, da se za nju posebno džubri zemljište. Sije li se pak poslije dvije strunice onda valja da se što bolje džubri. To se može raditi na dva načina ili da se zemlja nadžubri prije sijanja zgorjelim stajskim džubretom ili se ponikla djetelina posipa pepelom ili ispršenim gipsom. Posipavanje se vrši rano izjutra, dok je na lišću još rosa.

Za crvenu djetelinu valja više puta i duboko orati zemlju, treba je dobro usitniti i očistiti od svakoga korova. Sije se za se ili među druge usjeve, a naj-lidje se sije u ječmu. Ako se djetelina sije među usjeve posije se naprije samo sjeme usjeva, pa pošto se predrlja, onda se tek preko toga zasije sjeme djeteline i zavlači preokrenutom drljačom ili branom. Sije li se crvena djetelina u ozimom usjevu s proljeća, tada se mora vlačiti ili valjati i ovdje je najbolje sijati omaške t. j. rukom.

Crvena djetelina traje obično dvije najviše tri godine. Treće godine daće dobar otkos samo onda, ako su za nju bile povoljne godine i ako je zemlja rodna. Treće godine može samo da posluži za pašu. Za vrijeme rasta valja čupati korov s jeseni ili proljeća još i džubriti i to u jesen stočnim

džubretom, a s proljeća osokom, pepelom i gipsom. Obično se prve godine kosi samo jedanputa. Druge se godine počinje kositi za zelenu krmu čim izraste 30 santimetara, a za sušenje prije cvjetanja ili za vrijeme cvjetanja. Suši se teže od lucerke, a to s tgoa jer imače deblje stabljike, za to je valja kositi kad je lijepo vrijeme i sušiti na rakljama. Sa jednog hektara kad se kosi dva do tri puta dobiva se 4-8.000 kilograma sijena.

Posljednje brzojavne vijesti.

Ruski haos.

(Naročiti brzojav „Beograd. Novina“).
Stockholm, 26. maja.

Zamak grofica Voronzev Naškov u blizini Petrograda zaposjednut je nedavno od jedne razbojničke čete od 240 ljudi, koja se prozvala „dobrovoljci“, koji se kao privrženici oslobođene Rusije nalaze u borbi“. Otposlani pučko-ustaški vojnici pozvali su razbojničku četu, da se preda. No razbojnici nijesu se odazvali tom pozivu i još se uvijek opiru.

Kb. Stockholm, 26. maja.

„Dagbladet“ javlja iz Haparanda; Helsingforški organ ruskog radničkog savjeta „Volja“ osudjuje ulaz socijal-demokrata u koalicionu vladu. List crta beznađne prilike na frontu i veli, da su sve nade uložene u Kerenskog, koji uživa opšte povjerenje. — Prema dalim izvještajima razabire se, da je ulaskom socijalnih demokrata u koalicionu vladu kompromitovan cijeli revolucionarni pokret. — Konačno se javlja, da je prihvaćena jedna rezolucija, kojom se uskraćuje potpora provizornoj vladi.

Engleska u finansijskom škripcu.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“).
Rotterdam, 26. maja.

U preključerašnoj sjednici donjega doma izjavio je Bonar Law, da će Engleska, — ako rat dulje potraje, — samo pomoću prisilnoga zajma biti u stanju, da namakne za rat potrebna sredstva.

Engleske čete u Portugalu.

(Naročiti brzojav „Beograd. Novina“).
Madrid, 26. maja.

Engleski su ratni brodovi iskrcali na želju portugalske vlade četa u Oportu i Lisabonu.

18 ruskih narodnosti traže autonomnu republiku.

(Naročiti brzojav „Beograd. Novina“).
Berlin, 26. maja.

Stockholmski dopisnik lista „Vossische Zeitung“ doznaje iz Petrograda: Do sredine maja stigao je ruskoj vladi zahtjev od ni više ni manje nego 18 ruskih narodnosti iz evropske i azijske Rusije za uređenjem autonomne republike. Čak su i pojedini gradovi zahtijevali autonomiju ili se proglasili samostalnim republikama.

Podpomaže probavu, luči sluz, ublažuje kiselinu.
MATTONI-EV
GISSHÜBLER
ČISTA PRIRODNA ALKALIČNA
KISELICA

Heinrich Mattoni d. d. Beč i Karlsbad.
Glavno skladište za Srbiju: U vojnom prometu stojeća Ljekarna Protić, Beograd, Kralja Milana ulica 87.

Ekspozitura peštanske-ugarske
:: Komercijalne Banke ::
u Beogradu — Knez Mihajlova 50.

GLAVNA UPRAVA CES. I KR. MONOPOLA PETROLEJA I ŠPIRITA.

Bavi se svima bankarskim poslovima, pošiljkama novaca iz Austro-Ugarske i za Austro-Ugarsku, savezničke i neutralne države. Specijalno odjeljenje za šiljanje novaca ratnim zarobljenicima i interniranima. Prima uloge i obavlja mijenjanje novca po najkulturnijim dnevnim kursovima.

Zasebno odjeljenje za robu za sve vrste trgova. poslova.
Osnovna glavica i pričuve
232,000.000 kruna.

Mlodragu Ristiću, Zeneva, za Savu Radulovića, biv. šefa knjažavačke željezničke stanice, Zeneva, Rade, Stana i Duško zdravi su. Sjena je primila dvije pošiljke. Baba je umrla. Pozdrav Novica i Jelena Zejaković, Nemanjina ulica 3, Beograd. 30986-8

KUDA TAKO HITNO
ORFEUM
jer se prikazuje
vanredan program!
Oglašujte u
„Beogradskim Novinama“

„PEROCID“
najbolja zamjena plavom kamenu
za njegu vinograda
dobiva se na manje i na više kod
Avrama S. Koena i K^o
BEOGRAD, Saborna ul. 29. 30939

BEOGRADSKI ORFEUM
PRIJE BOULEVARD.
ULAZ IZ KNEZ MILETINE ULICE
DANAS
u nedjelju 27. maja 1917.
dvije velike
PREDSTAVE
u 3 s. po podne i u
7 sati na večer
prvi nastup
enciklopedista
RETTA
u svojoj originalnoj komediji na transformacije!
„STRAJK GLUMACA“
i ostale atrakcije famoznog
majskog rasporeda.
U ponedjeljak dvije velike predstave: u 3 sata poslije podne predstava za građane i u 8 1/2 sati na večer predstava za vojnike.

Vjenčanje.
U nedjelju 3. juna o. g. vjenčanje se naš sin Adolf Munk, trgovac iz Palanke sa gosp. Žefikom Ašerović, čerkom gospodina Jakova Ašerovića, u ovd. staroj sinagozi u 4 sata poslije podne. Naročitih pozivnica neće biti. Cestitanja u crkvi Mojsijevoj. U Beogradu, Neti i Gutman Munk. 30887

Rekord KUHAR (primus).
najsavršeniji aparat za kuhanje i grijanje jela : jest rekord KUHAR. :
Može se dobiti na komad i na više u mehaničkoj radnji MILUTINA MARKOVICA, Terazije broj 8 u dvorištu. 30887

OBUCA
muških
ženskih
i dječijih
ima u lijepom izboru obućarska radnja
MILOŠA SAVIĆA
KOLARČEVA UL. BR. 10. BEOGRAD. 736 PAPUČA NA TUČE

Gvozdjarska radnja
Mije Tođorovića u Kruševcu
ima na stovarištu sve vrste nalbanske i obručne sine, gvozdeni i kaljene zice, okova za gradjevine i sve ostale gvozdjarske robe. Takođe ima svih vrsti boja za krečenje i malanje, kao i holandskog firnaja. 30796
Cijene su bez konkurencije. — Prodaja na veliko i malo.

Beogradjanima poznata
hirurška radnja
za izradu vještačkih nogu i ruku, raznih utega, midera za grbave, midera za trbuh (Bauch-Binde), suspenzora i sve ostale predmete od lekara preporučene, kao i sve ostale gumene artikle, nazivaju se sad pod firmom:
Gross & Comp.
Budapest VII., Kiraly utezu 101 sz.

„PEROCID“
najbolja zamjena plavom kamenu
za njegu vinograda
dobiva se na manje i na više kod
W. M. GABAJA
KRUSEVAC. 30603

Firmopisac
Skice po želji na uvid
Frank
Najbrže izvršenje
pismenih poručbina **Brod** /s. 319

Naša mila mati i baba
† Varvara J. Brunclik
ispustila je svoju dušu 23. maja noću u 76. godini i sahranjena je 25. ovog mjeseca. Ovu po nas tužnu vijest javljamo srodnicima, prijateljima i poznanicima.
Beograd, 26. maja 1917.
Štiška ulica 19. 31087
Ožalošćeni:
sinovi: Vladimir i Stanislav, mašin.-šloser; kćeri: Jozefina, Ruža i Zdenka; snaj: Kosara i Zora; zet Milan Radovanović i mnogobrojni unuci i unuke.

Sa neizmjerim bolom javljamo srodnicima, prijateljima i poznanicima, da smo za navjek ostali bez našeg milog
† Dušana Pavlovića
djaka gimnazije
koji ispusti svoju dušu 22. februara i ostavi nas, da ga vječito oplakujemo.
Aieksandrovac—Kruševac.
Ožalošćeni:
majka: Milosava; braća: Adam i Dragoljub; sestre: Vukosava, Zorka, Jelena i Nikosava; zet: Vlada, tetka, teća, i ostala rodbina. B. 1240.

† Tanasiju-Tasi
gimnazisti VI. godine
davati godišnji pomen u utorak 29. maja ove godine u 10 sati prije podne.
Smederevo, 24. maja 1917. 31080

BEČ, VII, Neubaugürtel 34-36.
HOTEL WIMBERGER
u neposrednoj blizini Westbahnhofa, zgodna veza svima željezničkim stanicama u Beču. Odlična restauracija, umjerene cijene, lijepa bašta. Kupatilo u kući. Električno osvjetljenje.
Telefon No. 37447. Lift. 317

Oglašujte u „Beogradskim Novinama“.

Našem milom i nikad neprežaljenom bratu
Dobrosavu-Dobri Miloševiću-Ninkoviću
lakireru fabrike Godjevac
preminulom 3.-VII u 23. godini, davacemo godišnji pomen 7.-VI. u Krnjevačkoj crkvi.
Krnjevo.
Nesretne sestre: Pelagija, Jelena i Bošijka, brat Milan, ujna Draga J. Sarić, brat od ujaka Dragutin. 31082

Tužna i ožalošćena Katarina U. Blagojević sa porodicom, javlja svojim srodnicima i prijateljima, da ih je snašla i druga velika nesreća, da je njihov dragi, voljeni i nezaboravljeni
† Borivoje U. Blagojević
preminuo decembra mj. 1916. u svojoj 24. godini. 31086
Beograd, Vojvode Milenka ulica 11.

Živka i Pera Simić sa porodicom izvještavaju svoje srodnike i prijatelje, da će svome milom i nikada nezaboravljenom sinu
† Tanasiju-Tasi
gimnazisti VI. godine
davati godišnji pomen u utorak 29. maja ove godine u 10 sati prije podne.
Smederevo, 24. maja 1917. 31080

CIJENE OGLASIMA:

Osmilna jednog milimetarskog retka (42 mm široko) staje . . . 10 helera
Pripisano: Petina jednog milimetar. retka (70 mm široko) staje . . . 40 helera
Bilješke: Petina jednog stamparskog retka (70 mm široko) staje . . . Kruna 4
Mail oglasnik: Jednostavna riječ 5 helera, sa masnim slovima 10 helera.

MALI OGLASI

Primaju se: Knez Mihajlova ul. 38.

CIJENE OGLASIMA:

Osmilna jednog milimetarskog retka (42 mm široko) staje . . . 10 helera
Pripisano: Petina jednog milimetar. retka (70 mm široko) staje . . . 40 helera
Bilješke: Petina jednog stamparskog retka (70 mm široko) staje . . . Kruna 4
Mail oglasnik: Jednostavna riječ 5 helera, sa masnim slovima 10 helera.

Ljekarska pomoć. ZUBNI LJEKAR KRISTINA ORLUŠIĆ Specijalista za vještačke zube i vilice.

Dentista F. B. Brill Beograd. Makedonska ul. 5. (do Pošte). Amerik. Specialista

Zube vještačke u zlatu i u kaučuku samo se u mome Ate- ljevu izrađuju po najboljem ori- ginalnom američkom siste- mu. Primam od 8-12 i 2-6.

Zavod za lečenje vodom, ma- sažom i elektrikom

Dr. A. Farkića preko puta malog Kalemegdana - Knez Mihajlov vjenac 23 - otpočeo je ovogodišnju sezonu. Liječi naročito nervne bolesti, reumatizam, bolesti želuca i crijeva, bolesti pluća i mara- mlice, bolesti srca i krvnih sudova.

Kupovine i prodaje cigle i crepa. Na prodaju

TEGLICE OD POMADE kupuje i plaća 20 filira po ko- madu Apoteka Dimitrija Ni- kolčića, Bitoljska ul. 2. Beo- grad.

UPOTREBLJAVANE GRAMOFONSKJE PLOČE Kupuje u svima količinama po 2 kruno od kg. Wilh. Weiss, Balkanska ulica 18. Obratiti se od 9-12 prije podne i od 2-5 po podne.

Traži se u najam til za ku- pitil jedna rabljena

KADA ZA KUPANJE. Ponude na nadoficijala Mi- haila Sainovića, Knez Mi- haila ulica br. 18, II. sprat, desno.

Prodajem iz slobodne ruke Werteln kasu Dobro očuvanu broj III. sa dvo- strukim ključevima, pod pl- smeno, da je kasa moja svo- jina. Rada Živković, trgovac, Gimnazijska ulica 27, Beograd.

IMA SE NA PRODAJU 3000 kg tera (smole). Ja- viti se Kolarčeva broj 12, mala kasina.

KLAVIR III PIANINO Dobro očuvan tko ima na prodaju neka se obrati u Muzičku školu, Zmajeva od Noćaja ulica 13.

PRODAJE SE odjeljo, kaput za lišu (Regen- mantel) šeširi, obuće, jake, žute čizme br. 42, crne čizma br. 37. Uplatiti Takovska ulica 3, I. sprat desno, od 1-3 po podne.

Namještenja. TRAZI SE žnjađa čestita ženska. Po mogućnosti da zna i kuhati i cio kućevni posao vršiti kod manje porodice. Uplatiti u radnji K. Feldmann, Vuk Karadžića ulica 8 do „Beogradskih Novina“.

VJEŠTA KUCHARICA traži mjesto u menazi, bolnici ili hotelu. Govori njemački. Sa- veta Nikolajević, Stara crkvena ulica 24, Beograd.

TRAZI SE kuharica za sav kućevni posao. Prijavi se od 2 do 3 sata po podne u Bal- kanskoj ulici 18, I. sprat, desno.

KUHARICA potrebna je dobra, vrijedna i čis- ta srednjih godina. Javiti se Žilici Bogdanoviću, Knez Mi- hailova ulica 48, Beograd.

GOSPODJA čišća gostioničarka, sred- njih godina, govori tri je- zika, želja bi stupiti u ofi- cirsku menazu kao kuhari- ca. Pošla bi i u unutraš- nost. Ista je već bila ra- nije sa službom u menazi. Za uslove upitati Elizaba- tu Kovačević u Katanice- voj ulici broj 18, Vračar, Savinao.

TRAZI SE jedan snažan poslužitelj za radnju. Za obavještenje uplatiti u administraciji „Beogradskih Novina“ pod „Diener 377“.

Stanovi. DUČAN na samom Cvjetnom trgu, Gimnazijska ulica 27, iz- daje se odmah. Obratiti se u istoj kući, drugi sprat, lijevo.

TRAŽIM STAN i to zaseb- nu kuću sa od prilike 4 sobe i ostalim pripadnostima i lijepom baštom. Ponude slati Münchu, Bitoljska 43, Beograd.

JEDNA SOBA lijepo namještena za sam- ca (za jednu ili dvije oso- be) u Nemanjinoj ulici 24a izdaje se odmah.

TRAZI SE privatno namješten stan sa 2-4 sobe, po moguć- nosti sa kupatilom. Ponude slati pod „Dr. F. 372“ na administraciju ovoga lista.

SOBA namještena za samca sa zasebnim ulazom, izdaje se odmah. Kolarčeva uli- ca 12, Beograd.

TRAZI SE Jedna mala kuća u Beo- gradu sa 3 sobe, ostalim pripadnostima i voč- njakom. Pismene ponude na administraciju ovog lista pod „Villa 376“.

STAN lijepo uređen sa električ- nim osvjeljenjem u blizi- ni „Grand Hotela“, traži se. Ponude u adminis- traciji lista pod „Ch. 373“.

Razno. Firma Marčić i Riznić, Beograd poziva Petra Ma- tejića, inženjera, da primi novac.

IZGUBLJENO. Od Sarajevske ulice pa do državnog magacina ko- za, izgubljen je jedan notes sa novcem u sumi od 136 kruna legitimacijom, koja glasi na imo Avram Benarjoi. Moli se poštini nalaziti da isti notes pre- da u ulici Stevana Viskog broj 1, gdje će dobiti do- bru nagradu.

25. aprila ukradeno mi je malo kućence žute boje, po trbulju i noze bijele, a ta- kodjer na vrhu repa bije- la. Odaziva se na ime „Dija- na“. Tko ga nađe dobiće nagradu. Donijeti ga Ma- čvanska ulica 28.

KORESPONDENCIJA. Milanu Prediću, sekretaru pozorišta, Zeneva. Primila sam prvu pomoć na čemu zahvaljujem. Molim da mi se pošalje još. Lela Hri- stilić, Bitoljska ulica 41, Beograd.

Milanu Prediću, sekretaru pozorišta, Zeneva. Molim, da mi se pošalje pomoć, pošto od danas ni- kakovu pomoć nisam pri- mila. Moja adresa: Milica Dinić-Todorović, Bitoljska ulica 41, Beograd.

Jovanu Premoviću, Ze- neva, za Dr. Nikolu Pe- trovića, 41 Boulevard Georges Favon, Zeneva. Primila sam pet pošiljaka. Molim izvijestite o tome Božovića i da mi telegraf- ski što više pošlje novaca na moju adresu, jer su mi djeca bolesna i u oskudici smo. Persida Iv. Vujić, Beogradska ulica 47, Beo- grad.

Stevi Aćimoviću, Zene- va. Molim zauzimate se, da mi se pošalje novaca akonto moje invalide, koja nije riješena. Moj muž Stanko Milošević, nared- nik 1. čete, 1. bataljona, 3. poziva, 7. puca, pogi- nuo je na Varovnici 24. novembra 1914. godine, ako je nemoguće na ra- čun invalide, molim vas postarajte se da dobijem novčanu pomoć, pošto se nalazim u oskudici sa die- tetom. Unaprijed vam bla- godaril Katica Milošević, udova, Vrtljarska ulica 26, Beograd.

Jovanu Premoviću, Ze- neva da dostavi Risl To- paloviću, valjevu, Krf. Primila sam vaš izvješće za mog sina Dragana. Hvala. Ako vam je mogu- će, podajte jednu malu sumu novaca Draganu ra- di toga željela bih, da mi prali svoju fotografiju. Tu sumu koju budete mi dali, izvijestite me, a ja ću po- ložiti Angielini. Poslati sam novac primila i u bu- duće se postarajte. Vas i Dragana mnogo pozdrav- lja Kata Toše Velčića, trgovca, Valjevo.

Jovanu Premoviću, Ze- neva. Molim, javite Mi- lutinu Todoroviću, pješ- ajskom kapetanu, da je njegovu ženu Milicu u Leskovcu zdrava. Traži, da joj pošalje novaca pre- ko Balkanske Banke na adresu: gospodje Milese Velimira Jovičića za Mli- cu Leskovac, Podvorce, Marko Drobniak Sinđeli- ča ulica 35, Beograd.

Englesko-Austrijska Banka PRODAVAONICA

8. c. kr. austrijske razredne lutrije. Plan 8 lutrije

8. austrijska razredna lutrija ima 115.000 srećaka, na koje otpada u pet vučenja (razreda) 57.500 zgoditaka, koji će se isplatiti u gotovom novcu posvema prosto od pristojbi i odbitaka. 57.500 zgoditaka bit će izrijebano po ovoj tabeli:

Table with 4 columns: Prvi razred, Drugi razred, Zgoditci, Kruna. Lists prize amounts for various categories.

2880 zgoditaka K 390000 2880 zgoditaka K 545800

Treći razred. Četvrti razred. Vučenje na 14. i 18. kolovoza 1917. Vučenje na 11. i 13. rujna 1917.

Table with 4 columns: Zgoditci, Kruna. Lists prize amounts for 3rd and 4th categories.

2880 zgoditaka K 755200 2880 zgoditaka K 955400

Peti razred. Vučenje na 10., 11., 12., 13., 15., 16., 17., 18., 19., 23., 24., 25., 26., 27., 29., 30., 31. listopada, 2., 3. i 7. studenoga 1917.

1 nagrada po 700000 Kruna 700000

Table with 4 columns: Zgoditci, Kruna. Lists prize amounts for 5th category.

45980 zgoditaka i 1 nagrada K 133574000

Za svaki razred stoji 1/2 srećka K 40; 1/4 K 10; 1/8 K 5. Srećke se mogu dobiti uz originalne cijene kod ispostave ENGLLESKO-AUSTRIJSKE BANKE u Beogradu, Saborna ulica 23.

Gvoždjarska trgovina Dimitrije Perović Beograd - Donja ulica 30 ima veću količinu čeličnih kotlova-kazana prečnik 46 50 54 58 62 sm. sadrž. litara 40 50 65 80 100 Kotlovi su jači, no i jedan dosadanj.

Okasion za dame i gospodjice najfinije vještačko cvijeće za šešire za ljetnju sezonu po vrlo povoljnim cijenama samo u radnji Solomona L. Mošića, Terazije br. 9. Modiskinjama i kupcima na veliko, kako iz Beograda, tako i iz unutrašnjosti nar. čiti rabat.

Ispostava Peštanske Magjarske KOMERCIALNE BANKE U BEOGRADU

KNEZ MIHAJLOVA ULICA 50 vrši pod najpovoljnijim uslovima upise VI. UGARSKOG I VI. AUSTRIJSKOG RATNOG ZAJMA takodjer skopčane sa životnim osiguranjima i daje pod najpovoljnijim uslovima pozajmice na isti.

Jovanu Premoviću, Ze- neva, da dostavi Djoki Marinkoviću. Molim nast- ante, da mi se upućena su- ma od 602,50 kruna preko Becke Banke na Molerovu ulicu br. 29 isplati na Da- ničeviću ulicu 36. Dušan Petrović, Dantičevića ulica 36, Beograd.

Jovanu Premoviću, Ze- neva, da dostavi Vladisla- vu J. Radonjiću, djaku, Nmes, Francuska. - Pri- mili smo posljednje dvije pošiljke. Od sada šalji re- dovno svakog mjeseca, jer sam ja bolesna sa Bubom i Stevom. Čuvaj sebe i svo- je zdravlje. Voli te mama Bosa Radonjić, Rudnička 5, Beograd.

Vidojković, knjižar, Pa- raćin. - Molim dostavite Jeleni Save Stanislavljević. Negotin, da je njen muž zdrav. Moli je, neka javi o njenom i dječjem zdravl- ju na adresu: S. Levy, Ri- ga od Fere 17, Beograd.

Feldpostkarte (bojne karte) roza i bijele za preprodavce. Kartice i koverta u mapama od proslog do najboljeg kvaliteta. Vaće porudbine primam i izvršnjem brzo i tačno po najnižoj cijeni.

ETIKETE u jednoj i više boja ZA VINA, KONJAK, LIKERE, RAKIJE, MAŠINE I T. D. ETIKETE ZA APOTEKARE I DROGERISTE TRGOVINA PISAČEG PribORA VILJEM KUN RADIONICA KLIŠEA BEOGRAD 30717 OBILJEŽEN VENAC 35.

Fotografski Atelje König ponova je otvoren u ulici Kralja Mi- lana br. 70 do Drogerije Wardar, o čemu učtivo izvještava i umoljava za posjetu svoje poštovane mušterije.

Lijep dućan - u Knjaz Mihajlovoj ulici 1 - odmah za izdavanje. Uputstva u admi- nistraciji ovog lista, pod „Lokal 374“.

Protiv KOSTOBOLJE, RHEUME I unutarnjih bolesti od sto- ljeća glasovito kupatilo LIPIK (Slavonija) 64°C u pogonu je i u ratu, zimi i ljeti Posjetiocima kupatila daju se konbinovane cijene opskrbe. Radioaktivna, alkaličko-mu- riatička jedna topla vrela. LIJEČENJE SA MULIEM.

Mileva i Stevan Miljković, trgovac, sa porodicom davaće svojoj ćerci Saveti-Savki četrdeseto-dnevni pomen u utorak 29. o. m. u 10 1/2 sati prije podne u staroj crkvi. Umoljavaju se srodnici i prijatelji, da iz- vole prisustvovati ovom tužnom pomenu. Jagodina, maja 1917.

Porodica Braće Stamenkovića davaće četrde- seto-dnevni pomen svome nikad neprežaljenom Gjoki Sv. Stamenkoviću bankaru ovdšnjem u ponedjeljak 28. ov. m. u 11 sati prije podne u Sabornoj crkvi. Umoljavaju se srodnici i prijatelji, da izvole prisustvovati ovom tužnom pomenu. Beograd, maja 1917. Knez Mihajlova ulica 18.

DUHOVSKI PRILOG

„BEOGRADSKIH NOVINA“.

Broj 144.

Nedjelja, 27. maja 1917.

Godina III.

Sadržaj: Soča od Nazora - Gregorčiča. — O relativnosti. Iz „Prirode“. — „Lišće“: Par distance. — Žena. — Kakav gospodar, takav sluga. — Poslovice.

Nazor-Gregorčič:

SOČA.

Krasna si, bistra kći planinâ:
Čar prirode u tebi sja,
Kad prozirnih ti sred dubina
Oluje gnjev ne muti dna.
Krasna si gorâ kći.

Tvoj brzi tok ko hod je lak
Tih gorskih djëvojâkâ,
I jasna si ko gorski zrak
I glasna si ko i pjev jak
Tih planinskih momâkâ.
Krasna si gorâ kći.
... Rad gledam tvoje žive vode
I vale tvoje zelenmodre:
Sva tama travâ na planini,
Sva vedrost rujnoj u visini
U skladu tu se slila;
U rosi visa plâvetnih,
U rosi gora zelenih
Ti ljëpotu si pila.
Krasna si gorâ kći.
... Ti znanica si meni draga.
Kad šumiš gorskih iz dubrava,
Sa rodnoga mi nosiš praga
Svu silu radosnih pozdrava.
... Po ravni ovoj sada strujiš.
Oh, kako glasno, ljupko bruiš
U gori, gdje ne postâjkuješ,
No čvrsto, krepko poskâkuješ!
... Kad put svoj utreš na ravnin',
Ta radost čemu sva te mine?
Što plaziš kao izmorena?
Što plačëš bolna, rastužëna?
Oh, teško ti je ostaviti
Tu zipku gorsku vala svoga.
Zar znaš, da voda sad ti hiti
Uz groblje roda hrvatskoga?

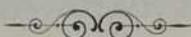
I dvojak bol nam trpjet znaš,
Ti tužna, ali časna!
Ko velja suza ti nam sjaš,
Al i ko suza — krasna.
... Krasna si, bistra kći planinâ;

Čar prirode u tebi sja,
Kad prozirnih ti sred dubina
Oluje gnjev ne muti dna.

Al, oh, sirôti tebi pr'jeti
Oluja groze, vihor strave;
Sa toplog juga on će banuti
I harat, kud ti vode t'plavë
Ravnicu rodnu; — dan taj kleti
Dorskora će nam, avaj! svanuti.
Nad tobom stat će vedar luk,
A naokolo tuča olova
I krvav dažd i jauk bólôvâ,
Grôm, bl'jesak — ljute borbe huk!
I gvožđe britko sve će sjeći,
I krvava češ ti nam teći;
Krv naša će te pojiti,
Krv dušmanska te bõjiti!
... O Sočo bistra, tad se sjeti,
Što vrućim ću ti srcem r'jeti:
Sva sila spremljenih ti voda
U oblacima vedra svoda,
Sve vode tvojim po planinama,
Sve vode cvjetnim po ravninama
U časak neka taj plahôvito
Narâstu, propnu se strahôvito
U b'jesan skok, u strašan tok!
A ti se razlij preko žalôvâ
Pa međaš makni, plot svoj ruši
I strance, gladne zemlje, guši
Dubôko na dnu burnih vâlôvâ

Kip „Ratnik“ u beogradskom dvoru.

Zdenka pl. Makanec:

O relativnosti.

Relativnost brzine, gibanja i energije.

Po palubi kotrlja se kugla. Biste li mogli odrediti, kojom se brzinom kotrlja, koliko metara prevali u sekundi? Zamislite se samo! Miruje li ladja, čovjek će s obale, kao i mi na ladji, moći kazati, da se kugla brzo, ili polagano kotrlja, primjerice: dva metra, ili pol metra u sekundi. Ako ladja plovi brzo uz obalu, a kugla se tek polagano miče po palubi, hoće li onaj na obali još uvijek jednako prosuditi brzinu kugle, kao i mi na ladji? Uzimimo, da je brzina, kojom ladja plovi, deset metara, a brzina kugle dva metra u sekundi; ako se kugla kotrlja istim smjerom, kojim ladja plovi, odredit će onaj na obali, da je brzina kugle 12 m u sekundi; ako se pak giblje protivnim smjerom, naći će on, da je brzina kugle 8 m u sekundi. Mi, koji smo na ladji, reći ćemo, kao i prije, da se kugla kotrlja brzinom od 2 m u sekundi. Kad bismo tu kuglu promatrali sa zrakoplova, što ga vjetar goni, ili s kočije, koja se vozi uz obalu i odredili s tih stajališta njezinu brzinu, to bismo dobili posve druge brojeve. Tko ima pravo? Koja je kuglina prava brzina? Da li ona, koju smo odredili sa zrakoplova, kočije i broda, ili ona, što je zapaža čovjek s obale? Reći ćete, da je svakako ona

brzina prava, koju smo odredili s mirnog i nepomičnog stajališta na obali. Pa zar je obala morska zaista mirna i nepomična? Ne, i ona se miče i vrti oko zemaljske osi, a usto se zajedno sa Zemljom giblje oko Sunca. Hoćemo li dakle odrediti pravu i apsolutnu brzinu kugle, morat ćemo da potražimo naše stajalište na nekoj posve nepomičnoj i apsolutno mirnoj točki. Uzalud bismo po čitavom svemiru tražili taku točku. I Sunce sa čitavom svojom porodicom planeta i kometa giblje se u vasioni; sve se zvijezde stajačice giblju, pa kako onda da odredimo apsolutnu brzinu one kugle! Zaista, to mi ne možemo. Sve brzine, koje mi mjerimo, samo su relativne, t. j. ovisne o našem stajalištu. Kad mi kažemo, da vlak juri brzinom od 50 km u satu, ili da Zemlja putuje oko Sunca brzinom od 30 km u sekundi, tad promatramo tu brzinu u prvom slučaju sa Zemlje, a u drugom sa Sunca.

Pokazat ćemo sada, da nije samo brzina gibanja relativan pojam, već da i oblik puta, kojim tijelo putuje, ovisi o našem stajalištu. Što nam se s jednog stajališta čini, da je prava, to nam se s drugog stajališta pričinja kao parabola, ili kakova druga zamršena crta. Evo tome

Beograd: Mala pijaca.

primjera: Na vrhu jarbola sjedi momak na straži; iz ruke mu ispane lula i udari uz jarbol na palubu upravo ispod mornara. Ostali mornari na ladji vide, da lula pada u pravcu, svejedno, da li ladja miruje, ili se giblje. Za motrioca na obali nije to svejedno; on vidi gibanje lule u pravcu samo onda, kada ladja miruje, a kada se giblje, vidi je, kako pada u krivulji isto onako, kao da smo lulu vodoravno bacili. Kad mornar na vrhu jarbola ispusti lulu iz ruke, onda lula ima brzinu u onom smjeru, u kom ladja brodi. Za motrioca na obali nastaje ovaj slučaj onda, kad tijelo pada, a isto ima i brzinu u vodoravnom smjeru, koju smo mu dali prije samog pada. Kako nas uče počela fizike, ovako se tijelo giblje u krivulji, koja se zove parabola.

Uzmimo drugi primjer! Čovjek, stojeći u vagonu kraj prozora, pusti iz ruke kuglu, dok vlak juri. On vidi, da kugla kraj vagona pada u pravcu okomitom na Zemlju. Motrilac pako, koji stoji kraj tračnica, vidi sa svog stajališta, da kugla pada u paraboli.

Sve to nije ni malo čudno, jer je zapravo crta, po kojoj kugla pada, vrlo zamršena, ako u mislima spojimo sva gibanja kugle gledom na vlak, na Zemlju, Sunce, na stajačice i tako u beskrajnost.

Reći ćete: kugla pada; da li u pravcu, ili u paraboli, ili ma kako mu drago, to je svejedno, glavno je da pada, i mislit ćete, to mi ipak nitko ne može reći, da ne pada. Pa ipak!

Čačak: Trg grofa Salis-Seewisa.

Za vedrih zvjezdanih noći možemo često zapaziti, kako kriješnice „padaju“ na Zemlju. Valjda još nitko od vas nije pomislio, da Zemlja „pada“ prama kriješnicama. Da promislimo! Vi znadete, da se Zemlja okreće oko svoje osi i da zbog toga nastaje izmjena dana i noći. Znamo, da to nije jedino gibanje Zemlje; ona juri oko Sunca golemom brzinom od 30 km u sekundi. Ako mi, koji smo na sjevernoj polutki Zemlje, zamislimo da je Sunce središte jedne ure, kojoj vršak kazala dopire do zemlje, onda nam je svima jasno, što to znači, kad astronomi kažu, da se Zemlja giblje oko Sunca obratno od

Ivanjica (okrug Čačak): Glavna ulica.

Kragujevac: Glavni trg.

kazala na uri. Na tom putu oko Sunca zaleti se Zemlja u roj meteorita, koje nazivamo krijesnicama, kao topovsko tane u jato mušica. Jasno nam je, da će njezin prednji dio uhvatiti najviše meteorita; taj prednji dio Zemlje na putu oko Sunca ima jutro zbog rotacije oko svoje osi, dakle će na Zemlju ujutro „padati“ najviše meteorita, a naveče najmanje, što je i iskustvom potvrđeno. Kad se malo zamislimo u gibanje Zemlje, ne će nam više biti čudno, ako ustvrdimo, da Zemlja ujutro „pada“ prama meteoritima, a naveče, da oni „padaju“ na nju. Ona strana Zemlje, na kojoj je jutro, juri meteoritima u susret, a za protivnom stranom njezinom, gdje je veče, jure meteoriti. Naše oko ne zamjećuje razlike u tom, da li Zemlja „pada“ prama meteoritima, ili meteoriti prama Zemlji, i mi ne znamo, kako bismo tumačili taj pojav, osim da uzmemo, da meteorit pada na Zemlju. To nas naše oko uči, ali nas razum vodi dalje, kao što smo čas prije pokazali.

Sada nam više ne će biti čudno, ni to, da ima časova, kada ne vrijedi obično shvatanje „kamen pušten iz ruke pada na Zemlju“. Evo zašto! Neka u blizini ekvatora pusti čovjek ujutro kamen iz ruke, primjerice iz visine od 5 m. Kako se on nalazi na prednjoj strani Zemlje, gledom na njen put oko Sunca, moći ćemo kazati, da Zemlja juri kamenu u susret brzinom od 30.000 manje 5 m u sekundi. Zemlja dakle „pada“ prama kamenu, a ne kamen prama Zemlji. Naveče će biti obratno, jer se čovjek nalazi na

Vodopad Morave.

Kraljevo: Pijaca.

protivnoj strani Zemlje, i kamen će juriti sa Zemljom brzinom od 30.000 više 5 m u sekundi. Dakako da mi ne opažamo razlike u pojavu padanja, a ne osjećamo je ni u tlaku, kojim kamen pritišće ruku, dok ga još nismo ispustili, ma da naveče tlači kamen na ruku, a ujutro ruka na kamen.

Kad god se dva tijela giblju jedno spram drugoga, skloni smo većem od njih pripisati mirovanje, a manjem gibanje bez obzira na to, da li je to istina, ili ne. Evo i zato primjera!

U Beču u Prateru zabavljaju se ljudi, ulazeći u „začaranu“ sobu. To vam je na prvi pogled posve obična, prazna sobica, u kojoj je na poprečnoj osovini učvršćeno sjedalo. Sjednete na nj. Na jednom se stane soba vrtjeti oko one osovine, tako da se izmijenjuje nad vašom glavom strop i pod, dok vi mirno u sjedalu sjedite. Svakomu se čini, da se on vrti naglavce, a soba da miruje. To je umišljanje tako jako, da se mnogima smuča od toga. Zaista „začarana“ soba!

Ostavino Prater i sjednimo u vagon. Kraj prozora izmiču stupovi, šume, polja i livade. Gledamo ih, udobno naslonjeni na jastucima kupea. Ono, što je u našoj neposrednoj blizini, najvažnije je za nas, a to su klupe i suputnici oko nas. Malen dio kraja, što ga zapažamo kroz prozor, iščezava kraj ove okolice i mi vidimo, da se kraj giblje, a mi mirujemo. Ali onome, koji sa brežuljka gleda za nama, jasno je, da mi jurimo dolinom, jer on vidi sav prostrani kraj tamo do daleka obzorja i naš je voz tek neznatan dio onoga, što on zamjećuje. Je li da vam je sada jasno, zašto svako tvrdi, da meteorit, ili kamen pada na Zemlju, a ne Zemlja prama njima. Po ovim primjerima vidimo, da su sva kretanja relativna, to jest, da ovisi o gibanju našega stajališta, a gibanje toga stajališta u svemiru ne možemo da odredimo.

Poći ćemo još korak dalje i primjerom pokazati, da je i kinetična energija samo relativan pojam. Da se najprije upoznamo s tim fizikalnim pojmom! Što uopće znači riječ energija? Energija nam uopće označuje sposobnost vršiti neku radnju. Kinetička energija jest ona energija, koju imade tijelo, kada se giblje. Fizika nas uči, da je kinetička energija jednaka polovici mase pomnožene sa kvadratom brzine. Već odatle razabiramo, da će i energija biti relativna, jer ona ovisi o brzini, a za tu smo čas prije pokazali, da je relativna. Neka je primjerice masa

topovskoga taneta jednaka 10 kg, a brzina 500 m u sekundi. Prema tomu, što smo čas prije kazali, možemo izračunati kinetičku energiju taneta. Ona je jednaka jedan i jednu četvrtinu milijuna kilogram metara, t. j. energija taneta dostajala bi, da se jedan i jedan četvrt milijuna kg digne 1 m visoko.

Ispalimo na ekvatoru top u smjeru istok-zapad; tane neka ima brzinu od pol kilometra u sekundi. Kako je uslijed rotacije Zemlje brzina svake točke na ekvatoru po prilici pol kilometra u sekundi i to u smjeru zapad-istok, dakle baš protivno od gibanja topovskoga taneta, to će

za onoga, koji stoji negdje izvan Zemlje i ne vrti se oko njezine osi, biti kinetička energija jednaka ničtici, jer za njega tane miruje, a Zemlja kao da se ispod njega vrti. Koja je dakle prava energija tog taneta? Ona, koju smo mi proračunali, vrijedi za nas, ali za onog drugog promatrača vrijedi ona, koju je on izračunao. I tako će svako prema svom stajalištu odrediti drugu energiju, t. j. i energija je relativna. Možda ste već o tom štogod razmišljali, možda ste zapeli o tu neodređenost, pa se nasmijali, mahnu li rukom i ostavili, da si drugi time razbija glavu.

„Priroda“.

Ivan Mažuranić:

„LIŠĆE“^{*)}

Par distance.

Jesi li kada gledao kakov ples, a da nisi čuo svirke? Primjerice vis-à-vis sa prozora? — —

Kako ludi nam se čine plesači i plesačice! Kako se kreću, kano marionette! Smiješno nam se vidi, kako se usta otvaraju i zatvaraju, a mi ne čujemo ni glasa. Koli je glupo istom lice, koje se smije, — a mi ne znamo zašto? —

Ili si, recimo, u sobi.

Koli lud ti se čini smijeh, koji ti — s ulice — do ušija dopire! —

Pristupio si k prozoru.

Vidiš dva ozbiljna gospodina, kako se — u sred ceste — razgovaraju. Kako smiješna ti se čini ta ozbiljnost!

Jedan otvara i zatvara usne, kano po taktu, —

mašući rukama po zraku. Drugi mu približio lijevo uho te pobožno sluša. Onda mijenjaju uloge.

Napokon se praštaju. Pružaju si ruke, klanjaju se i rastežu lice na ljubezan posmijeh. Onda se okrenu, te ide svaki svojim putem. —

Najglupiji je onaj prelaz, što ga sada razabireš u licu, kako se naime čovjek sili, da bude ozbiljan: oči mu već mrko gledaju, a lice se još smijucka.

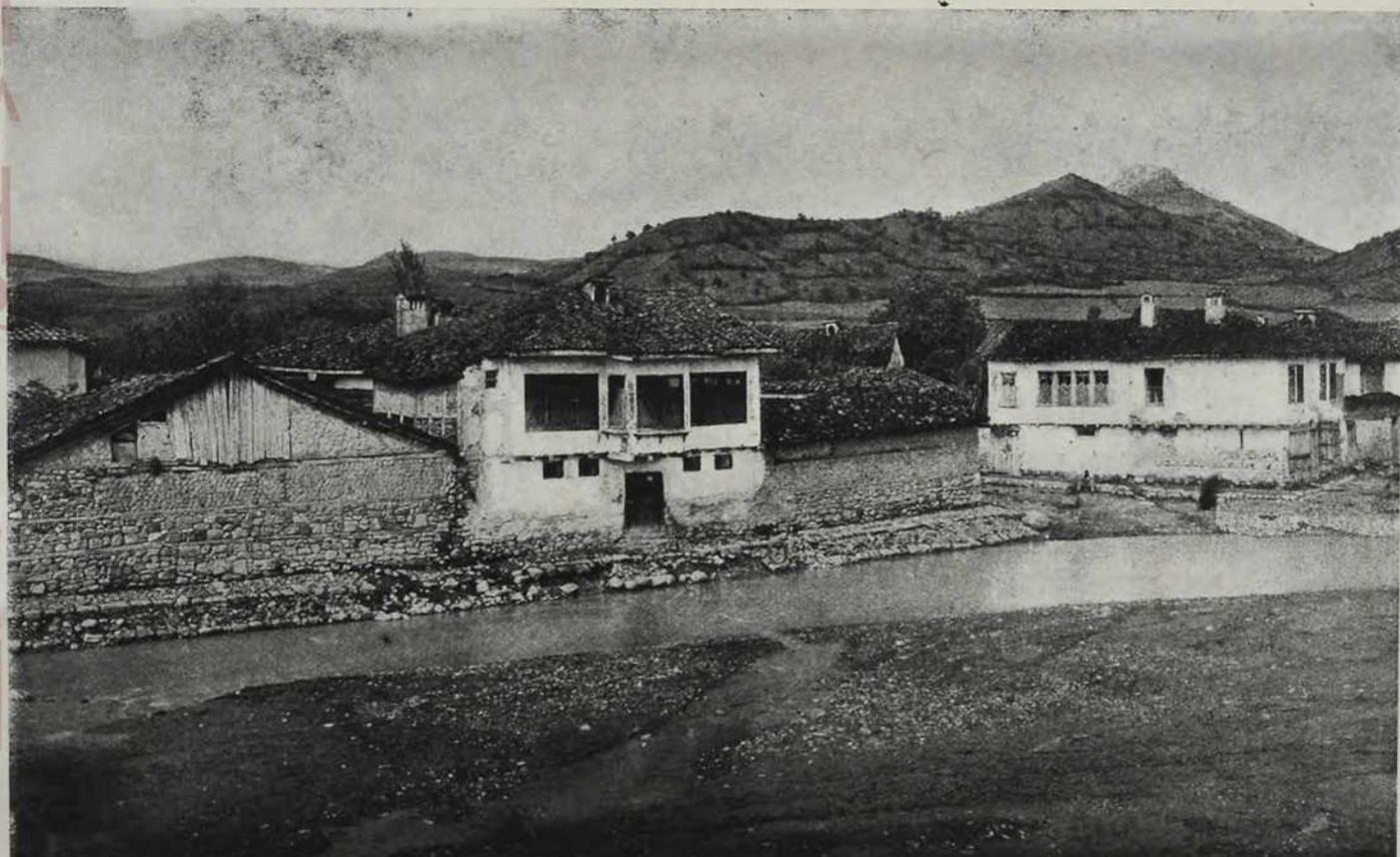
Obično se čovjek u tom trenutku ogleda, da li je tko opazio, — da se on, sam idući smije. I sam čuti, kako bedasto izgleda.

— — Uopšte nam je sve — manje, više — smiješno, čemu neznamo uzroka.

Mnogim ljudima je i plač naroda smiješan, — jer iz daleka gledaju. Vide suze, a ne znaju uzroka.

Pristupite bliže, gospodo, pak će vas proći smijeh!

*) Ovu je zbirku, o kojoj smo već donijeli ocjenu u našem listu, izdalo Društvo hrvatskih književnika u Zagrebu.

Jedan predio iz Kosovske Mitrovice.

Žena.

Die Natur wollte das Weib zu ihrem Meisterstücke machen, aber sie vergriff sich im Thone: sie nahm ihn zu fein.

Lessing.

Nekoje vjere poriču ženama dušu, — ja se usudjujem poreći im samo čvrst značaj, jer ga one, po mom sudu, ne mogu imati ni po svojem tjelesnom ustroju, ni po svojem društvenom položaju. Ovdje spominjem, da svako pravilo ima po koju iznimku.

Svojom tvrdnjom ne kanim žene ni uvrijediti ni poniziti. Želim samo da budemo trijezni, kada računamo, ako ne ćemo da se u računu prevarimo. Pjesnici su loši računadžije

A zašto bi tjelesni ustroj priječio razvitak značaja u žene?

Zato, jer su ženski živci previše osjetljivi. Taj finiji ustroj živaca priječi ženi, da se koje čuvstvo — a nek-moli misao — u njezinoj duši ukorijeni, — a po tome manjka i temelj, iz kojega se značaj razvija.

Žena će sve opaziti, sve poćutiti. Ali kako čovjek ne može dvojega ćutiti u isti mah, tako će i žena zaboraviti na prvo, dok drugo osjeća.

Ona će prije opaziti kišu nego li muškarac, ali će

već pri prvom traku sunca na nju zaboraviti. Muškarac ne će.

Rekli smo prije, da žene živo osjećaju, ali da se ničin: dugo ne bave, — zato i imadu o svem svoje mni-jenje, a osvjedočenje o malo čem.

Žene više ćute, negoli misle.

Njihovi nazori zavise od posljednjeg dojma, zato i jesu svojim sudom brzo gotove... Saćuvaj nas Bože ženskih sudija!...

Rekli smo i to, da društveni položaj prijeći razvoj značaja u žene. Kako to?

Naravno! Karakter se razvija u borbi za opstanak, a u tu se berbu žena malo miješa.

Ovdje je dakako govor o gradjanki.

Presta žena, koja je primorana, da za se i za djecu radi, nije onako osjetljivih živaca, kano besposlena gradjanka. Zato ćemo i naći više žena s razvitim značajem medju prostim, nego medju naobraženim svijetom. Dakako da ima i tu dobrih i loših karaktera.

A što manjka ženama do karaktera? Poglavito volja, ćvrsta, odlučna volja.

Rećem li „volja“, ne mislim time ni prkos, ni tvrdoglavost, — nego volju kano rezultat osvjedoćenja i nakane. U tom smislu uzeto, žena volje nema.

Palanka: Utovarivanje žita.

Opetujem dakle: žena nema volje na dobro ni na zlo, nego samo naklonost na jedno ili na drugo.

Ta pako naklonost korijeni se u temperamentu, a razvija se ili priječi uzgojem, zato i jest uzgoj po žene od najveće važnosti.

Muškarca odgoji svijet, ženu obitelj.

Ali samo odgojenje prema dotičnom temperamentu vodi k cilju. Zato je i teško djevojku — osobito u gradu — dobro odgojiti.

Tu se hoće i pažnje i posla već od najnježnije mladosti.

Mnogi misle, da je djevojka dobro odgojena, ako se u društvu lijepo vlada, ako zna koji tuđi jezik — ako udara u glasovir, i ako dobro pleše. Takav uzgoj samo se osvećuje!...

Nego ženski uzgoj se ne svršava u roditeljskoj kući. Prvi odgojitelj je majka, a posljednji — i ne manje važan — je suprug

Tko je kriv, ako prilično dobro odgojena djevojka, postane loša supruga i nevaljana majka?!...

Uzgajajmo valjano žene, o tom visi budućnost!...

Kakav gospodar, takav sluga.

Neki engleski vlastelin imao je veliko lijepo imanje, koje mu je nosilo 15.000 K čistoga dobitka. Odluči, da sam gospodari, ali se za nekoliko godina tako zaduži, da je morao polovicu posjeda prodati. Drugu polovicu dade nekom gospodaru na 12 godina u zakup. Nakon 12 godina zapita zakupnik vlastelina, ne bi li mu sav posjed prodao. Vlastelin sav u čudu zapita: „Kako ste za Boga mogli steći toliko novaca, da to imanje kupite? Kako ste to gospodarili? Ta ja sam imao još jedamput toliko koliko

vi, nijesam plaćao zakupnine pa nijesam uspio, nego sam se zadužio“.

Posve „jednostavno“, reče zakupnik, „razlika između našega gospodarenja sastoji se u riječima „idite“ i „idimo“. Vi ste svojim radnicima govorili „idite na posao“ i ostali ste kod kuće. Ja sam pako vazda prvi ustajao, te svojim ljudima govorio „hajdemo ići na posao“ i bio sam čitav dan zajedno s mojim radnicima, a vi ste dugo ležali, a radnici su radili što su htjeli“.

Srpske seljanke u prazničnom ruhu.

Poslovice.

Što gori ljudi, to gora vremena.

*

Rano ustaj, kasno lijegaj, pa ćeš povratit izgubljeno.

*

Oko više govori nego usta.

*

Berberin treba da je mlad a liječnik star.

*

Ko hoda bos, toga ne tišti obuća.

*

Da je do brade, bio bi jarac kraljem.

*

U špilji medvjeda, ne traži meda.

*

Klupa na kojoj poštenjak sjedi, može se ponositi.

*

Gladan trbuh ne da se riječima nahraniti.

*

Lijenom težaku svaki je plug rdjav.

*

Sretan je onaj koji zaboravi, što se više promijeniti ne da.

*

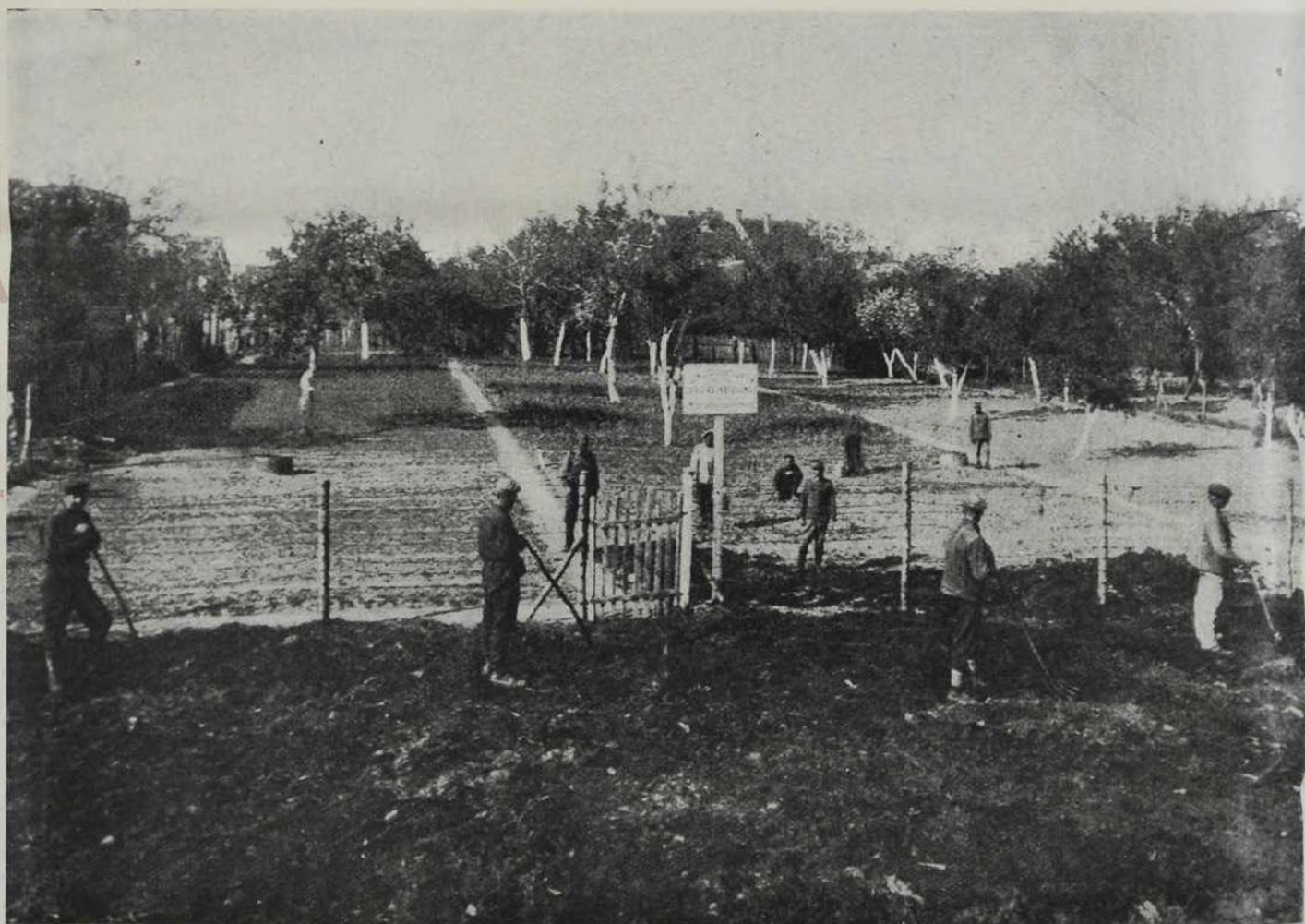
Na muci je strpljenje vrijednije od zlata. H. N. 2

Palanka: Žitnica.

Sad je istom uvidio vlastelin, da gospodar mora prvi ustajati i pri svakom poslu sudjelovati, te vazda nadgledati svoju družinu i težake. Družina i težaci manje ili više svagdje su jednaki, ako se ne nadziru posao će jednako kojekako obaviti. Istina je zato prava: „Kakav gospodar — takav sluga“, jer samo gospodarevo oko tovi blago

M. H.

Uzgajalište živine.